№ 21—22. ნოემბრის 15—30 გამ. წელი მეათე გამ—ბა „კომუნისტი". ფასი 40 კ.

F 221/1933

დროშა

ნახ. ს. ნადარეიშვილის

საბჭოთა კავშირში

ფოტო

ამხ. სენ-კატაიამას დაკრძალვა მოსკოვში

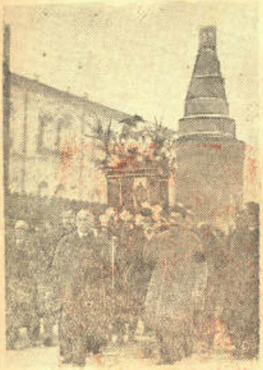

9 ნოემბერს მოსკოვში, წითელ მოედანზე შეძლეს უხუცესი რევოლუციონერის, საერთაშორისო კომუნისტური მოძრაობის ერთ-ერთი გამოჩენილი ბელადისა და იაპონიის კომუნისტური პარტიის დამაარსებლის ამხ. სენ-კატაიამას

სურათზე—ამხ. ს. კატაიამას ურნას გადაიტანს სვეტებიან დარბაზიდან წითელ მოედანზე. ურნა მიაქვს ამხ. სტალინს.

ფოტო: ტულესის.

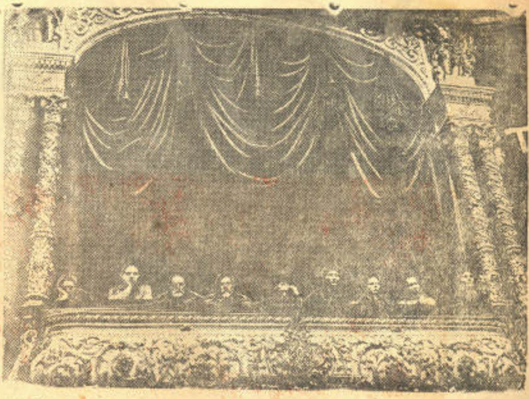

ოქტომბრის 16 წლისთავის აღსანიშნავი სხდომა დიდის ზეიმით ჩატარდა მოსკოვის დიდ თეატრში, სურათზე — მოსკოვის რაიონის კოლმეურნეები სხდან მეფის ყოფილ ლოჟაში.

ფოტო: კისლოვის.

საუკეთესო საჩუქარი ოქტომბრის რევოლუციის 16 წლის თავზე.

1-ელ ნოემბერს ამხ. მიქოიანის სახელობის ნავთის სარეწაოებზე ჭაბურღილი № 37, რომელიც იბურღებოდა „300"-ის ანგარიშში მეშვიდე ჰორიზონტიდან ამოხეთქა ნავთის უძლიერესმა შადრევანმა, რომელიც დღე და ღამეში იძლევა 15000 ტონა ნავთს. სურათზე—სამხედრო ნაწილები და სტუდენტები მუშაობენ ჭაბურღილი № 37-დან ნავთის მისაღების თუხის გარშემო დამბის მშენებლობაზე.

ფოტო: შეფცოვის.

ბოლშევიკურად ტარდება ამხ. ლ. ბერიას მითითებანი.

ამხ. ბერიას ლოზუნგმა ტფ. კომ. და ტფილ. საბჭოს გაერთიანებულ პლენუმზე —„ტფილისი უნდა გადაიქცეს ამიერკავკასიის სანიმუშო ქალაქად" — დიდი გამოხმაურება ჰპოვა ორგანიზაციებში. ქალაქის მეურნეობის ყველა დარგში ფართოდ იშლება მუშაობა: ამჟამად დაჩქარებით ტემპით მიმდინარეობს ქუჩების გასწორება და ასფალტით მოგება, ფართოვდება წყალსადენის ქსელი და ნატახტარის წყალსადენის მთავარი მილის გაყვანა ვაკეში, ტრამვაის ხაზი ფართოვდება ავლაბარ-ნავთლუღის რაიონში, სწარმოებს წყალსადენი მილის გაყვანა ფუნიკულიორზე. საბურთალოს რაიონში საქზაგტრანსი ასფალტს აგებს მთავარ გზატკეცილზე, და დაწყებულია მთელი რიგი სხვა სახის სამუშაოები.

სურათზე — ტრამვაის ხაზის გაფართოება ავლაბარ - ნავთლუღის რაიონში.

ფოტო: ბუდეშჯის.

აგარის შაქრის ქარხანა

ამჟამად ქარხანა სრული დატვირთვით მუშაობს, 14 ნოემბერს ტფილისში გადმოიგზავნა 20 ვაგონი შაქარი.

პროლეტარებო ყველა ქვეყნისა, შეერთდით!

ორკვირეული მასიური საზოგადოებრივ-პოლიტიკური ჟურნალი

დროშა

რედაქტორის ნახვა შეიძლება ყოველ დღე 12-3 საათამდე. მისამართი: წულუკიძის ქ. 8.

№ 21-22 ტფილისი, 16—31 ოქტომბერი. გამ. „კომუნისტი"-ს გამ-ბა 1933

ჩვენი ძლიერების ზეიმი

ოქტომბრის 16 წლის თავი გადაიქცა სოციალიზმის მშენებელთა ათეულ მილიონიანი არმიის დემონსტრაციად სოციალიზმისათვის, ლენინის პარტიისადმი ერთგულების და ლენინის საუკეთესო მოწაფისა და თანამებრძოლის ამხ. სტალინისადმი უსაზღვრო სიყვარულის დემონსტრაციად.

ამასთან ერთად ოქტომბრის ზეიმი საბჭოთა კავშირის ქალაქებსა და სოფლებში წარმოადგენდა ჩვენი უსაზღვროდ გაზრდილი ძლიერების დემონსტრაციას.

ლენინის პარტიის მეთაურობით ჩვენ დავძლიეთ იმპერიალისტური და სამოქალაქო ომის შედეგად მემკვიდრეობით მიღებული ნგრევა და ქაოსი სახალხო მეურნეობაში, დავძლიეთ რუსეთის ყოფ. იმპერიის ეკონომიური ჩამორჩენილობა და უკულტურობა, გამოვედით სოციალიზმის მშენებლობის ფართო გზაზე — ინდუსტრიალიზაციისა და ახალი კულტურული ცხოვრების გამოჭედვის ფართო გზაზე.

პირველმა ხუთწლედმა მოგვცა უდიდესი გამარჯვებები სოციალიზმის მშენებლობის ფრონტზე — ჩვენ შევქმენით მსხვილი მძიმე ინდუსტრია და გამოვედით ტექნიკურად და ეკონომიურად ყველაზე უფრო მოწინავე ქვეყნების პირველ რიგებში. პირველი ხუთწლედის განმავლობაში ჩვენ შევქმენით მრეწველობის მთელი რიგი ახალი მძლავრი დარგები — მანქანათმშენებლობა (მანქანათმშენებლობაში ჩვენ პირველი ადგილი გვიჭირავს ევროპაში), საავიაც. და საავტომობილო მრეწველობა, სატრაქტორო მრეწველობა, შევქმენით საბჭოთა ქიმიური მრეწველობა, არაჩვეულებრივად განვავითარეთ მეტალურგია.

მსოფლიო ისტორიას არ ახსოვს განვითარების ისეთი ტემპები, რომლებიც ჩვენ გვაქვს საბჭოთა კავშირში, პროლეტარიატის დიქტატურის ქვეყანაში.

მსოფლიო ისტორიული მნიშვნელობის გამარჯვებას მივაღწიეთ სოფლის მეურნეობაში — საბოლოოდ ამოეთხარა ფესვები კაპიტალიზმს, საკოლმეურნეო წყობილებამ მოიპოვა გადამწყვეტი გამარჯვება, საბჭოთა კავშირი გადაიქცა მსოფლიოში ყველაზე უფრო მსხვილი მიწადმოქმედების ქვეყნად. „კულაკობა, ბურჟუაზიის ყველაზე მრავალრიცხოვანი რაზმი, ძირითადად ლიკვიდაციაქმნილია, როგორც კლასი ქვეყნის უმნიშვნელოვანეს რაიონებში. გენიალურად გადაჭრილია პროლეტარული რევოლუციის ყველაზე ძნელი ამოცანა, წვრილი და დაქუცმაცებული გლეხური მეურნეობის გარდაქმნის ამოცანა. ღარიბ და საშუალო გლეხთა ათეული მილიონები, სინამდვილეში დარწმუნდენ რა საკოლმეურნეო წარმოების უპირატესობაში, ურყევად დადგენ კოლექტივიზაციის გზაზე" („პრავდა").

ეს მსოფლიო ისტორიული მნიშვნელობის გამარჯვება სოფლის მეურნეობაში მოპოვებულია ამხ. **სტალინის** გენიალური ხელმძღვანელობით, იმ ყოველდღიური ხელმძღვანელობით, რომელსაც ის უწევს საკოლმეურნეო მშენებლობას.

სოციალისტური მშენებლობის ფრონტზე მიღწეულ გამარჯვებებს თან სდევს მშრომელთა მატერიალური და საყოფაცხოვრებო პირობების მკვეთრი გაუმჯობესება. ათეული ათასი ახალი მუშათა სახლები, ათეული კულტურის სასახლეები, ბაღები, დასასვენებელი სახლები, სანატორიუმები — იქმნება და შენდება ახალი ინდუსტრიალური გიგანტების გვერდით. იზრდება ქალაქების მოსახლეობის და კერძოდ პროლეტარიატის ხვედრითი წონა მოსახლეობის საერთო რაოდენობაში. საბჭოთა კავშირის თვალუწვდენელი ტერიტორიის ხვადასხვა კუთხეებში გაიზარდა ახალი ქალაქები, კულტურის ახალი ცენტრები. ძირფესვიანად შეიცვალა მუშათა კლასის ცხოვრება — კულტურულ სოციალისტურ შრომას თან ახლავს კულტურული ცხოვრებაც — კულტურული დასვენება, კულტურული გართობა და სწავლა. მთელი საბჭოთა კავშ. აშენებს სოციალიზმს და სწავლობს, სწავლობს, რომ უკეთ აშენოს სოციალიზმი.

კოლმეურნეთა მილიონიანი მასები მტკიცედ გამოდიან შეძლებული ცხოვრების გზაზე. „ათეული მილიონი მოჯამაგირე და ღარიბი გლეხი კოლმეურნეობებში შესვლით ამაღლდა საშუალო გლეხის მდგომარეობამდე და დგას შეძლებული ცხოვრების გზაზე" („პრავდა").

სოციალიზმის ძლევამოსილმა მშენებლობამ გააცამტვერა ჩვენი მტრების ოცნება საბჭოთა ხელისუფლების დამხობაზე. საბჭოთა კავშირი დგას მედგრად და ურყევად.

ლენინის პარტიამ თავის ფოლადისებური ხელმძღვანელის ამხ. **სტალინის** მეთაურობით გააცამტვერა მემარჯვენე და „მემარცხენე" ოპორტუნიზმი და ტროცკიზმი — კონტრ-რევოლუციური ბურჟუაზიის მოწინავე რაზმი, რომლებიც გადაიქცენ ყველა ანტი-პროლეტარული და კონტრ-რევოლუციონური ძალების მიმზიდველობის ცენტრად ქვეყნის შიგნით და გარეთ. პარტიის გენერალური ხაზის გატარების საფუძველზე, ლენინის პარტიის ბოლშევიკურ ცეკას და ჩვენი გენიალური ბელადის — ამხ. სტალინის გარშემო დარაზმვით საბჭოთა კავშირის მუშათა კლასმა მიაღწია გადამწყვეტ წარმატებებს.

ჩვენი ეს ბუმბერაზული მიღწევები განსაკუთრებით რელიეფურია იმ უსაშინელესი კრიზისის ფონზე, რომელიც არყევს კაპიტალისტურ მსოფლიოს.

45 მილიონი უმუშევარი, ასეული მილიონი შიმშილით მომაკვდავი, ასეული მილიონები ასეთივე პერსპექტივის წინაშე, ვინაიდან კრიზისი ღრმავდება და ფართოვდება — აი რა მისცა კაპიტალიზმმა კაცობრიობას.

კატასტროფიულად ეცემა წარმოება. იმ დროს, როცა საბჭოთა კავშირში 1928-33 წლებში ამუშავდა 40 ახალი ბრძმედი, სამს კაპიტალისტურ სახელმწიფოში — საფრანგეთში, შეერთ. შტატებსა და ინგლისში — ჩააქრეს 230 ბრძმედი. დაბლა დაცემულია მრეწველობის ყველა დარგები.

კრიზისით შეპყრობილია კაპიტალისტური ქვეყნების სოფლის მეურ-

რნეობა. ათეული მილიონები შიმშილობენ არა მარტო ჩამორჩენილი ჩინეთის სოფლებში, არამედ მოწინავე ამერიკის ფერმერთა რაიონებში.

„აყვავების“ დაბრუნების მიზნით ბურჟუაზია ანადგურებს საწარმოო საშუალებებს, ანგრევს ფაბრიკა-ქარხნებს, ბრძმედებს და სხვ. სასოფლო-სამეურნეო პროდუქტების ფასების აწევის მიზნით დაწყებულია პურის, რძის, ყავის, ღორების და სხვ. საქონლის გეგმიანი განადგურება იმ დროს, როცა მილიონები ამაოთ ეძებენ ლუკმა-პურს.

კაპიტალიზმი მშრომელთა კატასტროფიულად დაცემულ საარსებო დონეს კიდევ უფრო გაუარესებით და ახალი ომების მზადებით ლამობს თავის დაღწევას კრიზისიდან. ერთმანეთის წინააღმდეგ ომის მზადებასთან ერთად ცალკე იმპერიალისტური ქვეყნები და ავანტიურისტული წრეები ამზადებენ თავდასხმას სოციალიზმის მშენებელი ქვეყნის — საბჭოთა კავშირის წინააღმდეგ. კერძოთ იაპონიის სამხედრო ხროვა არ მალავს, რომ მთელი მისი უკანასკნელი წლების სამხედრო მზადება მიმართულია საბჭოთა კავშირის წინააღმდეგ. ავანტიურისტ გენერლების ხროვას ავიწყდება, რომ საბჭოთა კავშირი არ არის მეფის რუსეთი — „დამპალ ფეხებზე მდგომი გიგანტი“, რომელიც იაპონიის ახალგაზრდა იმპერიალიზმმა 1904 წ. დაამარცხა მანჯურიის ველებზე. საბჭოთა კავშირი ახლა წარმოადგენს არა მარტო მოწინავე ინდუსტრიის ქვეყანას, არამედ მოწინავე სამხედრო ტექნიკითაც შეიარაღებულ ქვეყანას, რომელსაც იცავს ძლევამოსილი მუშურ-გლეხური არმია, რომლის ზურგს უკან დგანან საბჭოთა კავშირის მუშათა და კოლმეურნეთა მილიონიანი მასები. ამიტომ საბჭოთა კავშირზე თავდასხმის ყოველი ცდა „დამთავრდება თავდამსხმელთა სრული განადგურებით“ („პრავდა“).

საბჭოთა კავშირი ატარებს თანამიმდევრობით სამშვიდობო პოლიტიკას, მაგრამ მუდამ მზად არის თავისი საზღვრების დასაცავად. საბჭოთა კავშირის მშრომელი მასები არავის მისცემენ ნებას დაემუქრონ მის მონაპოვარით, ხელი შეუშალონ სოციალისტურ მშენებლობას.

ლენინის პარტიის მეთაურობით, მსოფლიოს მუშათა კლასის უბადლო ბელადის ამხ. **სტალინის** ხელმძღვანელობით საბჭოთა კავშირი მტკიცედ იელის წინ, გამარჯვებიდან გამარჯვებისაკენ.

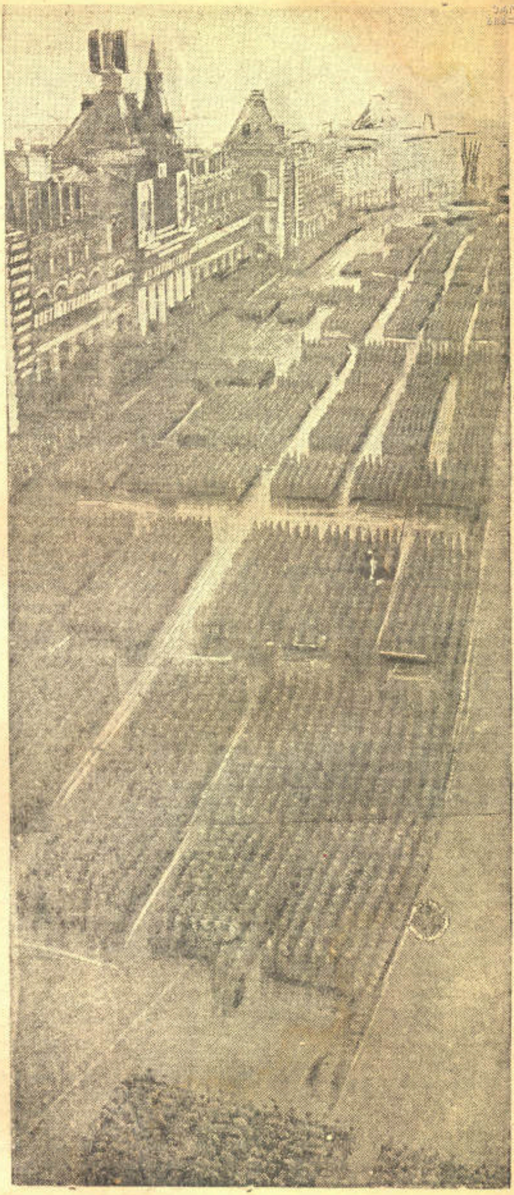

ლენინური კომკავშირის 15 წელი

გ. გიორგობიანი

განვლილმა 15 წელმა ძირეულად შეცვალა საბჭოთა კავშირის ეკონომიური სახე. ბოლშევიკური პარტიის ხელმძღვანელობით, ლენინის ერთგული მოწაფის ამხ. **სტალინის** მეთაურობით საბჭოთა კავშირმა მსოფლიო-ისტორიული მნიშვნელობის გამარჯვებები მოიპოვა. პროლეტარიატის დიქტატურამ გაანადგურა შინაური კონტრრევოლუცია და დაამარცხა ინტერვენტები, აღადგინა სახალხო მეურნეობა და წაიყვანა სოციალიზმის გზით. ჩვენი ქვეყანა აგრარულიდან გადაიქცა ინდუსტრიალურ ქვეყნად, ლენინის მიერ დასმული ისტორიული კითხვა, „ვინ-ვის“ სოციალიზმის სასარგებლოდ გადაწყდა, დამთავრდა სოციალისტური ეკონომიკის საძირკვლის აგება, 4 წელში გადაჭარბებით შესრულდა პირველი ხუთწლიანი გეგმა და დაიწყო ბრძოლა უკლასო, სოციალისტური საზოგადოების აშენებად, მეორე ხუთწლიანი გეგმის განხორციელებისათვის.

ამ სახელოვან ბრძოლებსა და მშენებლობაში ლენინური კომკავშირს ყოველთვის ეჭირა და უჭირავს საპატიო ადგილი, იგი ყოველთვის იდგა და დგას სოციალიზმისათვის მებრძოლთა პირველ რიგებში.

სამოქალაქო ომის დამთავრების შემდეგ, როცა ჩვენს ქვეყანას შესაძლებლობა მიეცა ეზრუნა სამეურნეო მშენებლობაზე, ლენინური კომკავშირის ამოცანას შეადგენდა მშენებლობის ყველა ფრონტზე მუშაობა. ამ დარგში კომკავშირის ბრძოლის ფორმებსა და მიმართულებას განსაზღვრავდა და განსაზღვრავს ლენინის ცნობილი სიტყვა რუსეთის კომკავშირის მესამე ყრილობაზე. მაშინ **ლენინი** ამბობდა: **„კლასთა ბრძოლა გრძელდება, მან მხოლოდ ფორმა იცვალა და ჩვენი, ამოცანაა ყველა ინტერესი ამ ბრძოლას დაუექვემდებაროთო“**. ამასთან ერთად, ლენინი განსაკუთრებით ხაზს უსვამდა ახალგაზრდობის დარაზმვის უდიდეს მნიშვნელობას ამ ბრძოლაში. **„კომუნიზმის ამ მშენებლობაში** — ამბობდა ლენინი. — **მუშათა და გლეხთა ახალგაზრდობის მთელი მასის ჩაუბმელად თქვენ ვერ ააშენებთ კომუნისტურ საზოგადოებას.** კომუნისტური ახალგაზრდობის კავშირი უნდა იყოს დამკვრელი ჯგუფი, რომელიც ყოველგვარ მუშაობაში გვაწვდის დახმარებას, გამოიჩენს თავის ინიციატივას, თაოსნობას“. ამასთან ერთად, ლენინი განსაკუთრებული გულისყურით ეპყრობოდა ახალგაზრდობის აღზრდის და თეორიული სწავლების პრაქტიკასთან დაკავშირების საკითხს.

„მუშაობის გარეშე, ბრძოლის გარეშე, კომუნიზმის მწიგნობრული ცოდნა კომუნისტური ბროშურებიდან და ნაწარმოებებიდან, არაფრად არ ღირს, რადგან ის აგრძელებდა თეორიისა და პრაქტიკის შორის წინათ არსებული გათიშვის გაგრძელება... მხოლოდ მუშებთან და გლეხებთან ერთად შეიძლება გახდეთ ნამდვილი კომუნისტები“—გვასწავლიდა ლენინი.

კომკავშირი ამ 15 წლის მანძილზე ახორციელებდა ლენინის მიერ კომკავშირის წინაშე დასმულ ამ ამოცანებს. ლენინური კომკავშირი მთელ თავის მუშაობას უქვემდებარებდა და უქვემდებარებს პროლეტარიატის კლასობრივი ბრძოლის ინტერესებს, იგი მტკიცედ იბრძვის კლასობრივი მტრის—კულაკების, მავნებლების და მათი აგენტების — მემარჯვენეებისა და „მემარცხენეების“ წინააღმდეგ.

ლენინური კომკავშირი ყოველთვის ერთგული იყო ბოლშევიზმის ტრადიციებისა; როგორც „მემარცხენე“, ისე მემარჯვენე ოპორტუნისტების, როგორც მთავარი საფრთხის, და მათდამი შემარიგებლობის წინააღმდეგ ბრძოლაში კომკავშირი იყო პარტიის ერთგული თანაშემწე და საიმედო დასაყრდენი. ბოლშევიკური პარტიის ხაზი იყო, არის და ყოველთვის იქნება ლენინური კომკავშირის ხაზი.

ამხ. გიორგობიანი
საქ. ა. ლ. კ. ც. კ. მდივანი

ჯერ კიდევ ამ ხუთი წლის წინათ, ლენინური კომკავშირის 10 წლის თავზე, ამხ. **სტალინი** თავის მისალმებაში, კომკავშირისადმი ამბობდა: „ლენინური კომკავშირი იყო და რჩება ჩვენი რევოლუციის ახალგაზრდა რეზერვად; ათასი და ასიათასეული საუკეთესო წარმომადგენლები ახალგაზრდული, მუშური - გლეხური თაობისა ირაზმება კომკავშირის რიგებში, მიიღეს რევოლუციური გამობრძმედა და მოიდენ ჩვენს პარტიაში, ჩვენს საბჭოებში, ჩვენს პროფკავშირებში, ჩვენს წითელ არმიაში, ჩვენს წითელ ფლოტში, ჩვენს კოოპერაციაში ჩვენს კულტურულ ორგანიზაციაში, ჩვენი ბოლშევიკური გვარდიის შესაცვლელად. კომკავშირი სძლევდა ამ ძნელ ამოცანას იმიტომ, რომ ის აწარმოებდა მუშაობას პარტიის ხელმძღვანელობით, ის ახერხებდა თავის მოქმედებაში შეეთავსებია სწავლება საერთოდ, ლენინური სწავლება განსაკუთრებით, ყოველდღიურ პრაქტიკულ მუშაობასთან, ის ახერხებდა აღეზარდა მუშების და მუშა-ქალების, გლეხების და გლეხ-ქალების ახალგაზრდა თაობა ინტერნაციონალიზმის სულით, ის ახერხებდა გამოენახა საერთო ენა ძველ და ახალ ლენინელებს შორის, ძველსა და ახალ გვარდიას შორის, ის ახერხებდა დაემორჩილებინა მთელი თავისი მუშაობა პროლეტარიატის დიქტატურის და სოციალისტური მშენებლობის გამარჯვების ინტერესებისათვის, მხოლოდ ამიტომ შესძლო კომკავშირმა მაღლა სჭეროდა ლენინის დროშა“.

ამჟამად პარტია კომკავშირის წინაშე აყენებს უდიდეს ამოცანებს.

მეორე ხუთწლედში ეკონომიკასა და ადამიანთა შეგნებაში კაპიტალიზმის ნაშთების აღმოფხვრის ისტორიული ამოცანა აკისრებს ლენინურ კომკავშირს — ენერგიულად იბრძოლოს შრომის მაღალი ნაყოფიერებისათვის, მოწინავე ტექნიკის ათვისებისათვის, შრომის დისციპლინის განმტკიცებისათვის, ინდუსტრიალური კულტურის დაუფლებისათვის.

სოფლად, პარტიის ძირითად ამოცანას შეადგენს გადავაქციოთ ყველა კოლმეურნეობა ბოლშევიკურ კოლმეურნეობად და კოლმეურნეები შეძლებულებად. ამასთან დაკავშირებით, ლენინური კომკავშირის წინაში დგას უდიდესი ამოცანა: შეიქმნას კომკავშირის ისეთი ბოლშევიკური საკოლმეურნეო უჯრედები, რომლებიც სოფლად უნდა წარმოადგენდნენ დამრაზმავ პოლიტიკურ ძალას, იბრძოდნენ საზოგადოებრივი საკუთრების დასაცავად, მოსავლიანობის გასადიდებლად, კოლმეურნეობის სამეურნეო-ორგანიზაციული განმტკიცებისათვის.

კომკავშირის წინაშე მდგომი ამოცანები აუცილებელს ხდიან ხელმძღვანელობის მეთოდის გარდაქმნის აუცილებლობას, ძირითად რგოლებზე ოპერატიული და კონკრეტული ხელმძღვანელობის გაძლიერების საჭიროებას. „ხელმძღვანელობის ზოგადი ხასიათის განადგურება, ფრაზეოლოგიის განადგურება, ზედმეტი სხდომების ლიკვიდაცია, იმ უმოძრაობისა და გულგრილობის მოსპობა, რასაც ადგილი აქვს ჩვენი აქტივის ცალკეულ რგოლებში—აი ჩვენი მუშაობის გარდაქმნის აუცილებელი პირობები. ნაკლებ ვილაპარაკოთ, მეტი ვიმუშაოთ, და აი, მაშინ, მართლაც გარდავქმნით მუშაობას“ (კოსარევი).

ლენინური კომკავშირის 15 წელი—ეს არის ბოლშევიკური პარტიის ხელმძღვანელობით ახალგაზრდა მუშებისა და გლეხების თავდადებული და გმირული ბრძოლისა და მუშაობის 15 წელი.

პარტიის გენერალური ხაზის მტკიცედ გატარებამ, სოციალიზმისათვის გმირულმა ბრძოლამ ლენინურ კომკავშირს საშუალება მისცა. 20 ათასიანი ორგანიზაციიდან გადაქცეულიყო ახალგაზრდა ლენინელების მილიონიან არმიად.

ამხ. სტალინმა ჩვენ მოგვცა ხაზი:

„მაღლა გეჭიროთ ინტერნაციონალიზმის დროშა, იბრძოლეთ მშვიდობიანობისათვის, და ხალხთა მეგობრობისათვის განამტკიცეთ ქვეყნის თავდაცვა კაპიტალისტური მეზობლების წინააღმდეგ, ააღორძინეთ მონობისა და ექსპლოატაციის ძველი სამყარო, აშენეთ და ამაგრეთ განთავისუფლებული შრომისა და კომუნიზმის ქვეყანა, ისწავლეთ მძლავრი რევოლუციური ენერგიის შეთავსება ბოლშევიკური მშენებლობის შეუპოვარ საქმიანობასთან მთელს თქვენს მუშაობაში, იყავით ჩვენი დიდი — საკავშირო კომუნისტური პარტიის ღირსეული ვაჟები და ქალიშვილები“.

ლენინური კომკავშირი პარტიის ხელმძღვანელობით შესძლებს მსოფლიო პროლეტარიატის ბელადის, ჩვენი აღმზრდელის და დიადი მასწავლებლის ამხ. **სტალინის** ამ დავალების ბოლშევიკურად შესრულებას, შემდეგშიაც მაღლა დაიჭერს ინტერნაციონალიზმის დროშას და მტკიცედ გასწევს წინ ახალი გამარჯვებებისაკენ, უკლასო სოციალისტურ საზოგადოებისაკენ, მსოფლიო კომუნიზმისაკენ.

გაუმარჯოს ლენინის დიად პარტიას და მსოფლიო პროლეტარიატის ბელადს ამხ. სტალინს.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ორმოცდა ხუთი ათასი

ნარკვევი: მიხ. ჩიქოვანი

დღეს ჩვეულებრივზე ადრე ავდექი. შემოდგომის მზემ ოთახში მოულოდნელად შემოიჭყიტა და დართვილულ მოაჯირებს, ზევზიდან ჩამოშვებულ ფოთლებს და დაორთქლილ ფანჯრებს ალერსი დაუწყო. კავკასიონის მთებიდან წამოზრდილი ღრუბლები უზარმაზარ კონუსებივით იზრდებიან. ანუხილ ცას ქარი არ უცვლენებს. ცივი ქარი ღრუბლებს ცხრა მთას იქით მიაქანებს და აღმოსავლეთის ცა სარკესავით იწმინდება.

ჯანსაღ რიგებისაკენ. მეც მინდა მზად ვიყო, მეც მინდა ორმოცდა ხუთ ათას მშრომელ და მეცნიერებულ ენთუზიასტთა შორის მეჭიროს ადგილი და მათთან ერთად! განვიცადიდე გამარჯვების აღმაფრენას.

ქუჩებში თეთრად გამოწყობილი ადამიანები მიმორბიან. ტრამვაიც საზეიმოდ მორთულივით მიდის, შიგ და გარეთ თეთრხალათიანები შეხსდგა და ყოველ გაჩერებაზე კიდევ ახალი გუნდები ემა-

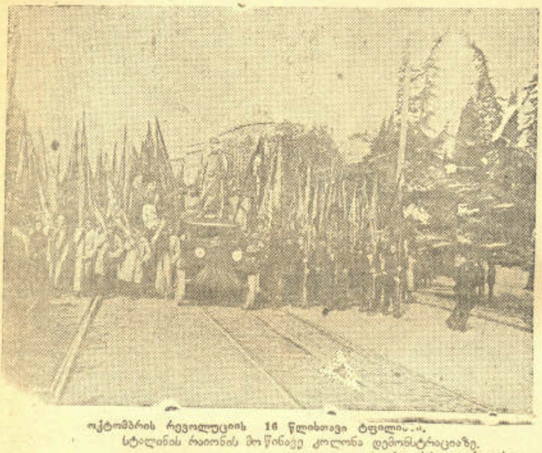

ოქტომბრის რევოლუციის 16 წლისთავი ტფილისში.
სტალინის რაიონის მოწინავე კოლონა დემონსტრაციაზე.
ფოტო: სტოლიაროვისა.

ტება. ჯერ ყურიდაა, მაგრამ მალე ქუჩებში სადღესასწაულო მოძრაობა დაიწყება და მაშინ უნდა ნახოთ პროლეტარული დედაქალაქი. მე ვიჩქარი, არ მინდა უკან ჩამოვრჩე, სასწრაფოდ ვიცვამ და წამოდგომ გარეთ ვიხედები. აგერ, ბარაბანის ხმა ისმის, უკვე „დინამოს" გაიძახიან, კიდევ შორს, სასულე ორკესტრი გრიალებს... ნამდვილად დამაგვიანდა, გავივლე გუნებაში, მაგრამ არა უშავს. ჯერ მოძრაობა არ დაწყებულა და დათქმულ ადგილზე შეკრებილი ათასეულიანი სამ ნაო … … !

თეთრად გამოწყობილი ცხენები სწრაფი ნაბიჯით გამოვცვარდი. გავეშურე სახელმწიფო უნივერსიტეტის ეზოსაკენ, სადაც მოწინავე ფიზკულტურელთა შეკრებაა დანიშნული. თეთრი შარვალი, თეთრი ხალათი, ტილოს დაბალ ქუსლიანი ფეხსაცმელები, და გულზე წითელი ნიშანა, ჩვენი რაიონის სიმბოლო: „ორ" (ორჯონიკიძის რაიონი). ასეთია ჩემი ახალი სადღესასწაულო ტანსაცმელი. საქართველოს საბჭოთა ფიზიკური კულტურის ათი წლის თავს განსაკუთრებულად ვემზადები: ტანზე ახალი ფორმა მაცვია და ფიზიკურ კარჯიშსაც გულ ანად ვეკიდები. მეორე რაც ცხადდ ჩამოვრჩი და დრო დავკარგე. ჩემს ჯგუფელთ მუდამ ამხანაგებს უკვე გულზე ერთ ზედმეტი ნიშანიც აქვთ: „მზად ვართ შრომისა და თავდაცვისათვის"! მე ასეთი ნიშან ჯერ არ მაქვს: მაშ ჩამორჩენილი ვარ, ამიტომაა რომ დღეს ახალი ენთუზიაზმით, ახალი სურვილით მივ სწრაფვი

ტებიან. ტრამვაის ვაგონები ძლივს იძვრებიან … ნაბიჯით მოქანაობენ. ქუჩა ხმაურობს, ტრამვაიც ხმაურობს, ხმაურობს სადღეისო და რიგ მწყობრ რაზმებით ივსება მთავარი ქუჩები.

—:—

საქართველოს მუშათა კლასის; მუშების და მუშა-ქალების, კოლმეურნეების და კოლმეურნე ქალების დედაქალაქი — ტფილისი მეორე გამარჯვებას დღესასწაულობს. მოედანზე, გზებზე ყველგან წერია: „საქ. საბჭოთა ფიზკულტურის ათი წლისთავი"! ამ მოკლე წინადადებაში ბევრი რამ არის ჩამხოვილი. ეს ყველაზე უკეთ იციან ახალი ორგანიზაციის ფუძემდებლებმა კომკავშირ ლებმა, ლენინური პარტიის რიგებ დან, რომელთა ინიციატივითაც ჩამოყალიბდა ნაციონალისტურ სპორტო ორგანიზაციის „შევარდენის" დაშლა. ეს იყო 1923 წელს, ნეპის პირველ პერიოდში, როცა გამწვავებულ კლასიურ ბრძოლაში ნაციონალისტური - მოჯინ სტრელ ელემენტები თავს თავისუფლად გრძნობდნენ და სპორტს ანტი-რევოლუციონური მიზნებ ს განსახორციელებლად იყენებდნენ. ლენინურმა კომკავშირმა პარტიის ნაცადი ხელმძღვანელობით შესძლო ამ ფრონტის გლებაც. „არ არსებობს ისეთი ციხე-სიმაგრე, რომელთა აღება ბოლშევიკებს არ შეეძლოთ", გენიალურად გამოსახა საყვარელმა ბელადმა ამხ. სტალინმა ბოლშევიზმის ეს დამახასიათებელი თვისება.

— ყოველი საბჭოთა მოქალაქე უნდა იყოს ჯანსაღი, ბრძოლის უნარის მქონე და სოციალისტური სამშობლოს ერთგული დარაჯი! ასეთია მოკლე, მაგრამ ძირითადი მოთხოვნილება, რომელიც თავიდანვე წამოაყენა საბჭოთა ფიზკულტურის ენთუზიასტებმა. ეს პრინციპი აღფრთოვანებით მიიღო მუშათა კლასმა. საწარმოების, ფაბრიკების, ქარხნების მუშები, სოფლის მშრომელი მოსახლეობა და მოსწავლე ახალგაზრდობა მასიურად ჩაება ნამდვილ სასპორტო საქმეში.

დაიშალა „შევარდენი". მის სახით მოისპო თავად-აზნაურული ახალგაზრდობის ანტისაბჭოთა ორგანიზაცია და საქართველოს მშრომელი მასების ფიზიკურ აღზრდის ისტორიაში ახალი ფურცელი გადაიშალა, ეს ფურცელი იყო მეტად ბრწყინვალე. მრავალ ტანჯვა-დაგვით მოპოვებული და რაც მთავარია, კომკავშირის სისხლით შეღებილი. მაშინ, როდესაც მოზარდი კომკავშირელები თოფით ხელში თავიანთ მამებს, დედებს და ძმებს ფრონტზე გვერდში უდგნენ და ოსეთის, დუშეთის, ლეჩხუმის აჯანყებაში წითელ დროშებს აფრიალებდნენ; — მაშინ, „შევარდენისტები" წმინდა გიორგის ჯვრით გულზე ჯულელის დამსჯელ რაზმებს მიუძღოდნენ და ანთებული სოფლების შუქზე ძხაროლომდნენ... მაშინ, როცა ახალგაზრდა ძელსაცეები არალეგალურ კრებებს მართავდნენ, როცა ბორია მ ნწეევაკებისაგან გარეკილ ყრილობაზე წინასწარმეტყველებდა და როცა ინტერვენციის ლაქიები კომუნისტებს „დიოგენის ფარნით" დაეძებდნენ მეტეხის ჯურღმულებში ჩასაკეტად: — მაშინ „შევარდენ სტები" პროსპექტებზე ბრბოდ დაჯირითობდნენ და „დემოკრატიულ" საქართველოში „სამშობლოს" მომღერლები..., ომის ქარცეცხლში გამოიზარდა ლენინური კომკავშირი, ბრძოლაში იწრთობოდა მტრის ცნობა და … … ამიტომ იყო, რომ მან თავიდანვე დაჟინებით მოითხოვა „შევარდენის" დაშლა და მ … ბრწყინვალედ მიაღწია. მოკვდა „შევარდენი", აღსდგა ნამდვილი … საქართველო, ფრთები შეისხა ქართველმა მშრომელმა ხალხმა და კიდით-კიდემდე … გაისმა მრავალ ათასეულის ხმა „ფიზკულტურა ვაშა"!

ამხ. ორჯონიკიძის რაიონის ფიზკულტურელები ავტომანქანებზე.
ფოტო: მარამზოვისა.

—:—

შუა დღე ახლოვდება, ცაზე ღრუბლების ცხენები მოძრაობენ და მოციმციმე ვარსკვლავებს იჭერენ. მაგრამ მზე მაინც … ჩვენს მხარეზეა. სტიქიასთან ბრძოლაში მნათობი იმარჯვებს. მზესავით … ტფილისს, მზესავით … დიდი … ერთი კაცივით ამდგარი 45 ათასი ფიზკულტურელი და შორეული მხრიდან მორბენალს ხალისი და აღმაფრენა, ტფილისის ქუჩებში რომ იღვრება!

26 კომუნარების რაიონის ფიზკულტურელთა პირველმა წყებამ პროსპექტს ას-

ფილტზე ფეხი დაადგას და მთავრობის სასახლესაკენ მოზომილი ნაბიჯით გასწია. სახულე ორკესტრის გუგუნი მთელ ქალაქს ტაქტს აძლევს და თავაწეული ათასეულები, მკვირცხლად მოძრაობენ, მიდიან წინ, იხედებიან პირდაპირ და მწკობრი, ნაბიჯით მაღალ ტრიბუნას უახლოვდებიან.

მთავრობის სასახლის წინ, პატარა ხეივანში, მდგომი ტრიბუნა დროშებით, ლოზუნგებით და პლაკატებით მორთულა, ტრიბუნის თავზე **სტალინის** წარმაწეული სურათი და **ლენინის** ჩაფიქრებული ფიგურა... თვით ტრიბუნაზე საქართველოს მუშათა კლასის მოწინავე მებრძოლები დგანან და ალლუმს იღებენ.

მოდის 26 კომუნარების რაიონი!

ფეხ შეწყობილ პიონერთა რაზმებს წითელი ხელსახოცები ამშვენებს. მათ უკან ქალები, მუშები, ინსტრუქტორები, სტუდენტები, კვლავ მოწაფეები, და მათი ხელმძღვანელი კომკავშირელები.

ტრიბუნის წინ ლენინიონია!

მუშური სიმტკიცე და წესიერება ახასიათებს მრავალ ათასთა დენას. მათი მოძრაობა ნახევარ საათზე მეტ ხანს გრძელდება. ლენინელებს კიდევ სხვა მოსდევს.

ტრიბუნის წინ სტალინის რაიონია!

-- გაუმარჯოს საბჭოთა ფიზკულტურას!

— ვაშა, ურა, კლუ!

ერთად იმეორებენ რაზმები და ერთი მეორეზე უკეთ დარაზმული, ერთი მეორეზე უკეთესად შეკრული მწკრივები ტრიბუნის წინ მიდიან.

რუსთაველის ფართო პროსპექტი ხალხს ვეღარ იტევს. ფიზკულტურელთა დენა კვლავ გრძელდება. საათის ისარი სამს გადასცილდა. ცხელმა ნიავმა დაჰქროლა ხეივანს, მაგრამ სახლებში წასვლა ვერავის მოუფიქრია, რადგან სადღესასწაულო ფერხული ყველას თავისკენ იზიდავს და ატყვევებს.

მუშათა სასახლის წინ წითელი ალით გამოწყობილი ავტომობილები გამოჩნდნენ. სამშობლო სისტემის მანქანები, ამაყი სახით მოემართებიან. მოდიან ნელა, აუჩქარებლად; რადგან ისინი მარტო როდი არიან. მათ უკან ათი ათასზე მეტი ფიზკულტურისანი: მარბენალი, ტენისის მოთამაშე, ბურთის დამრტყმელი, მცურავი და მრავალი სხვა დარგის მოყვარულნი მოდის.

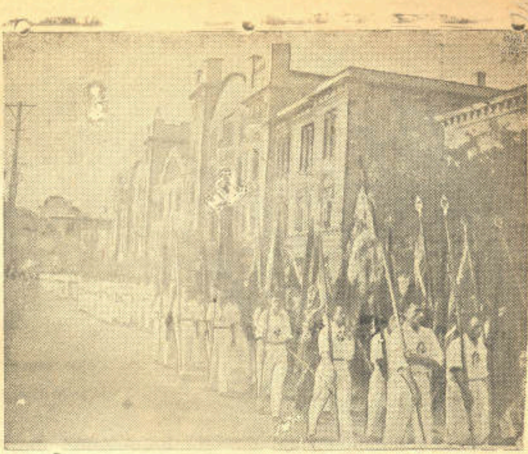

საქართველოში ფიზკულტურული მოძრაობის 10 წლისთავზე მოეწყო გრანდიოზული დემონსტრაცია, რომელშიაც მონაწილეობა მიიღო 45 ათასმა ფიზკულტურელმა.
სურათზე — ამ. ორჯონიკიძის რაიონის ფიზკულტურელთა კოლონა ალლუმზე.
ფოტო: **პარამონოვისა.**

ტრიბუნის წინ ორჯონიკიძის რაიონია!
— ძირს ფაშიზმი, გაუმარჯოს კომუნიზმისთვის მებრძოლ [illegible],
ტოროლერს, პოპოვს და [illegible]!

ისეთის მხურვალე ლოზუნგებს ტრიბუნიდან თეთრწვერა ორატორი.

— ვაშა, ვაშა!

ჭექეს პროსპექტი, [illegible] და დროშები, [illegible] მეტითულები, [illegible] ლაპარაკობს; ამერიკის [illegible], რომელსაც [illegible] ტეილორი, [illegible] — ტეილორის!

რადიონი ხანია ორკესტრი შეუწყვეტლად მარშს უკრავს. ქალაქის ყოველი კუთხე სავსეა მხიარული ჟივილხივილით და 45 ათასეულთა ჯანსაღი მკერდები ღრმად სუნთქავენ.

რაზმი რაზმს მოსდევს და ლოზუნგებიდან შთამოდგომის მზე სხივებს ზედი-ზედ ისვრის. საღამოვდება. პროსპექტიდან 3 რაზმურნებული ხალხი: არა 45 ათასი, არამედ ორჯერ და სამჯერ უფრო მეტი, გზა და გზა იმეორებს:

— გაუმარჯოს საქართველოს ფიზკულტურის ათი წლის თავს!

ჩვენ მზად ვართ შრომისა და თავდაცვისათვის!

ოქტომბერი და ქართული მხატვრობა

მხატვარი: ლ. ძიძიშე

ოქტომბრის რევოლუციამდე არსებულ საქართველოს მხატვრობის იდეოლოგია, შემოქმედებითი მეთოდოლოგია შემოფარგლული იყო წვრილბურჟუაზიული ბოჰემის დეკადენტიზმით, უცხოეთიდან მექანისტურად იმპორტირებული „იზმებით" პასიურ მჭვრეტელობითი რეალიზმით, ფორმალისტური, ექსპრესიონისტულ მეთოდოლოგიათა სინთეზის ცდით (გუდიაშვილი) და წარსულის რომანტიკით (თოიძე, სიდამონ ერისთავი) ოქტომბერმა არჩევს ჩააბარა ეს მრავალრიცხოვანი მიმდინარეობანი, მათი იდეოლოგიაც. დღეს ზემოდ ხსენებულ თაობათა ზოგი წარმომადგენელი იმედენებიან წარსულის მავნე ტენდენციებისაგან და ეძებენ თავიანთი მეთოდოლოგიის და იდეოლოგიის გადაფასებას (გუდიაშვილი, სიდ. ერისთავი, გამრეკელი).

ქართველ მხატვართა საზოგადოება, რომელიც წარმოადგენდა ქართული მხატვრობის იდეოლოგიურ-მეთოდოლოგიურ ხელმძღვანელ ორგანოს, [illegible] რომობდა ბრძოლაც ძველი [illegible] ტრადიციების წინააღმდეგ, რევოლუციამდე წინა დროინდელი მხატვრობის მავნე რეციდივები. შემდეგომ პერიოდებშიაც გამოჩნდა ქართველ მხატვართა საზოგადოების გამოფენებზე. მ. „70-ანი წლების" რუსეთის ე.წ. „პერედვიჟნიკების" [illegible], ლენინის და სხვა მეთოდებით, რომელიც წარმოშვა 6. [illegible] ცხობილი დისკუსიის საფუძველზე, თავის გამოხატულებას [illegible] მათი [illegible] შემოქმედებაში [illegible] მხატვართა შემოქმედებითი მეთოდოლოგია დღემდე ნაწილობრივ მატარებელია იმავე [illegible] ტენდენციებისა; მხატვრობა [illegible] და ეძიებდეს სინამდვილეს [illegible] ის უნდა ასახავდეს ფაქტებს [illegible] ან რეგისტრაციას, [illegible] მოვლენათა [illegible].

[illegible] ნდობილი უნდა იყოს იმ შემოქმედებითი მეთოდოლოგიისა, რომელმაც უნდა მოახდინოს შემოქმედებითი შემოქმედება [illegible] ფსიქიკაზე დაყოს ახალი ყოფის ჩამოყალიბების აქტიური ორგანიზატორი.

სოციალისტური რეალიზმი ერთად-ერთი გზაა, რომელიც შესაძლებლობას მისცემს [illegible] ხელოვანს შეასრულოს ეს დიდი ამოცანა.

ქართულ მხატვრობაში ნამდვილი შემოქმედებითი დიფერენციაცია მხოლოდ მაშინ გახდა შესაძლებელი, როდესაც ქართველ მხატვართა საზოგადოების ლიკვიდაციის საფუძველზე ალმოცენდა მხატვართა ახალი ორგანიზაცია „სორმა"-ს საბელწოდებით [illegible] ამ ორგანიზაციამ აიღო ხელში ქართული მხატვრობის შემოქმედებითი პრინციპების საქმე. ის შეუდგა ძველი შემოქმედებითი ტრადიციების გადაფასებას და [illegible] გადამწყვეტ გამარჯვებას იდე-

თეოლოგიურ-მეთოდოლოგიურ ბრძოლის ფრონტზე. „სარმა"-ს პარალელურად ჩამოყალიბდა მეორე შემოქმედებითი ასოციაცია, „რეემა"-ს სახელწოდებით, რომელიც ქმედობდა რუსეთის „ა.ხ.რ."-ის პრინციპებზე და დიამეტრალურად ეწინააღმდეგებოდა სარმის შემოქმედებით პრინციპებს. სწორედ აღნიშნულ ორ ასოციაციათა შორის წარმოებული იდეოლოგიური ბრძოლა შექმნა თავდები იმისა, რომ ქართული მხატვრობა დამდგარიყო იდეოლოგიურად მეთოდოლოგიურ გაჯანსაღების გზაზე. თანამედროვე ქართულ მხატვრობაში უდაოდ ერთი დიდი, ადგილი უჭირავს პროფ. ლ. გუდიაშვილის შემოქმედებას, როგორც ზემოთ აღვნიშნეთ, პროფ. გუდიაშვილის შემოქმედება წარმოადგენს ერთის მხრივ ბიზანტიურ-ეკლესიურ მხატვრობისა, ხოლო მეორე მხრივ ფორმალიზმისა და ექსპრესიონიზმის შეთანხმების გზას და ცდას. გუდიაშვილმა თავისი მშვენიერი ხაზობრივი კულტურა დაუკავშირა ბიზანტიურ ეკლესიურ მხატვრობის კოლორიტს, რომელთა შუა ჩასვა ქართული ფორმა და შინაარსი. პროფ. გუდიაშვილის რეაქციული იდეოლოგია ქალაქურ წვრილბურჟუაზიული ბოჰემით, დეკადენტიზმის განწყობით, კინტო-დუქნებისა და ქეიფის რომანტიკით გან-საზღვრებოდა. სწორედ ასეთი იდეოლოგიის შესაბამებოდა ის ფორმალური მოტივები, რომლებიც წარმოადგენდა გუდიაშვილის მაშინდელი შემოქმედების მეთოდოლოგიას. განაბჭოების პირველ წლებში გუდიაშვილმა გამოაცვალა რა იდეოლოგიური მოტივები, დარჩა უცვლელი მისი მეთოდოლოგია, მას სურდა ახალი თემატიკა ჩაესვა ძველ ფორმებში და მიეცა ფორმის და შინაარსის შეუსაბამობის გამოხატულება. ამ პერიოდის ნამუშევრებია პროფ. გუდიაშვილის—„ლენინის პორტრეტი", „ბოროტი ოჯახი", „მუშკორის სიკვდილი" და სხვები. შემდგომ, პერიოდის ნამუშევრებში გუდიაშვილის შემოქმედებას აშკარად დაეტყო გამიჯვნა ამ მავნე მეთოდოლოგიიდან, რომელიც ხელს უშლიდა მხატვარს, რათა გაეშალა მთელი თავისი შემოქმედებითი შესაძლებლობა. გუდიაშვილმა უკანასკნელ გამოფენაზე საბჭ. მხატვრების კავშირისა, საჯაროთ დაადასტურა ეს შეხედულება, მის „ბაკურიანის ანდეზიტ"-ში ის იძლევა ისეთ შემოქმედებითი პროდუქციას, რომელიც უდავოდ ატარებს პრინციპს სოციალისტური რეალიზმს.

თექვსმეტი წლის მანძილზე პროფ. გუდიაშვილმა პირველმა მოახდინა თავის შემოქმედებითი მეთოდოლოგიის გადაფასება და მით-კი წამყვანი როლი თანამედროვე ქართულ მხატვრობაში.

ალ. მრევლიშვილის შემოქმედება, რომელიც პერედვიჟნიკთა პრინციპებზე იყო აგებული და თავის დროზე ხალხოსნური მოძრაობის პერიოდებში მას რევოლუციონური მნიშვნელობაც ჰქონდა, დღესაც იმავე გულუბრყვილო ზომიერ „ხალხოსნურ-" ტრადიციების მატარებელია.

ამ უკანასკნელ გამოფენაზე წარმოდგენილი მისი სურათი „დასვენების დღე" ამ აზრს უცილობლად ადასტურებენ. ძველი თაობის მხატვართა გარდა დღეს საქართველოში მოგვეპოვება ახალგაზრდა მხატვართა გამოცდილი და ნაცადი პლეადა. რომელთა შემოქმედება იზრდება და მტკიცდება, როგორც იდეოლოგიურად ისე მეთოდოლოგიურად წარსულის მემკვიდრეობის სათანადო „შეფასებისა და გადაფასების საფუძველზე. ამ პლეადაში დღეს საკმაოდ ცნობილნი არიან ახალგაზრდა მხატვრები: ლ. ლემონჯავა, ქ. სანაძე, თ. აბაკელია, კომპალიანი, ჩანქვეტაძე და სხვები, თანამედროვე სოციმშენებლობის სწრაფი ტემპები, სოფლის მეურნეობის რეკონსტრუქცია და ტექნიკის უდიდესი მიღწევები—ურიცხვ მასალას იძლევა მხატვრობისა და საერთოდ შემოქმედებისათვის. მხატვრობამ კი ეს მასალა უნდა გადაამუშაოს, მოაქციოს კანონზომიერების ფარგლებში და ემოციონალობით, ჰარმონიით

ფიზკულტურელ ქალთა დემონსტრაცია

ფოტო: პარამონოვისა.

დაუღეროს მხატვრული ტილოები. ახალგაზრდა მხატვრების შემოქმედებაში ჩვენ ვხედავთ უკვე ამ მოვლენას. ქ. სანაძის უკანასკნელი პეიზაჟები—ეს შემოქმედებით ათვისებაა თვალწარმტაც სინამდვილისა, იმ სინამდვილისა, რომლისაკენაც მიმართულია პარტიისა და ხელისუფლების მთელი გულისყური. მაგრამ აქ აღსანიშნავია ის გარემოებაც, რომ იდეოლოგიურ სიმაღლესთან დაკავშირებით ფორმალური მოტივები ჯერ სდგას სათანადო სიმაღლეზე. სანაძის შემოქმედებაში ფორმალური მოტივები ფორმათა განწყობის უპირატესობის შინაარსის იგნორაციის ანგარიშზე, რომელსაც აშკარად ადგილი აქვს სანაძის შემოქმედებაში მოულებლად უნდა ჩაითვალოს. ამასთანავე სანაძის შემოქმედება მატარებელია რამოდენიმე მავნე ტენდენციებისა, რომლებიც ხელს უშლიან მხატვარს და არ აძლევენ მას საშუალებას, რათა გაშალოს მთელი თავისი შემოქმედებითი შესაძლებლობანი. ეს ტენდენციებია ე.წ. ესტეტიზმი ფერებში, დაყვანილი თითქმის იმპრესიონიზმამდე, ხოლო მეორეს მხრივ ფორმალისტური რეციდივები, სინამდვილის სქემატიურად მოცემა და სხვა. საჭიროა ამს, სანაძემ გადააფასოს თავისი შემოქმედებით მეთოდოლოგია იმ მიმართულებით, რათა მისი შინაარსი და ფორმა ერთიმეორისაგან გათიშული არ იყოს და საბოლოო ანგარიშში მოცემული იყოს დიალექტიკურ მთლიანობაში. სულ სხვა პრინციპებზე იშლება მხატვარ ლ. ლემონჯავას შემოქმედება. ლემონჯავა უფრო გამომსახველობითი მეთოდს ეუფლება. ფორმათა კონკრეტობა, დინამიკა, შინაარსის წინა პლანზე გამოყენება ფორმათა კანონზომიერად განწყობის საფუძველზე, აი რა ახასიათებს ლემონჯავას შემოქმედებას. მის მიერ აღებული კოლორიტი ეს ქართული ეტნოგრაფიის ბუნებრივი კოლორიტია. ლემონჯავას ფორმალური მოტივება ხასიათდება უფრო სატირიკული განხ-

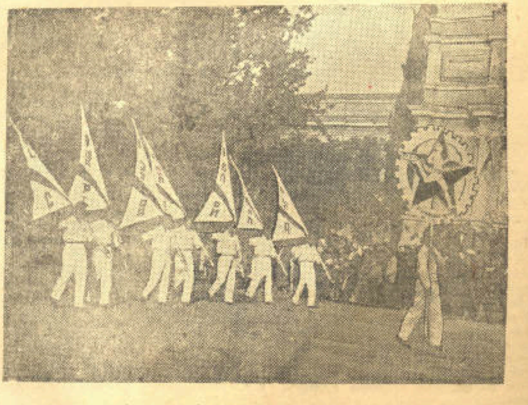

სტალინის რაიონის ფიზკულტურელები აღლუმზე.

ფოტო: სტოლიაროვისა.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

რით მისი ფორმები მოგლეჯნითა შ-ნიკაშე გამოშვლების ფიქსაციის წარმოადგენენ.

თ. აბაკელიაც გატაცებულია თანამედროვე, ახალი სოფლის მეურნეობის ცხოვრებით. მის შემოქმედებაშიაც მოსჩანს სპორტიულ კულტურათა ჯანსაღი იდეოლოგია, ფორმათა ზომიერი დინამიკა, გაშლილი კომპოზიცია, აი რით ხასიათდება თ. აბაკელიას შემოქმედება. უკანასკნელი მისი ნამუშევრები მისი შემოქმედებით ზრდას ადასტურებენ.

სხვა გზით იზრდება მხატვარი—ა. კოპალიანის შემოქმედება, კოპალიანი მთელი თავისი ბუნებით სოფლის შვილია და ამავე სოფლის იდეური ბუნებაც მისი შემოქმედების ობიექტია. თავის სურათებში წინა პერიოდებში ის უმთავრესად ლეჩხუმის თანამედროვე აღმშენებლობის პროცესებს ეხება. ამ სურათებში სჩანს სწორედ საკუთარი ქვეყნის სინამდვილე, გრძნობით ლეჩხუმის მაღალ მთებს, წ წვრილ ტყეებს, ჰაერს, სივრცეს და ამ ელემენტების ურთიერთთან ჰარმონიულ შეხამებას.

მხატვრული პროდუქციის თემატიურ გარდაქმნასთან მჭიდროთაა დაკავშირებული ამავე პროდუქციის ხარისხობრივი მაჩვენებელიც. ჩვენ სინამდვილეში მხატვრული პროდუქციის რაოდენობის გარდა უფრო მწვავედ სდგას მისი თვისობრიობის საკითხი პროდუქციის თვისობრიობის საკითხს. საკითხი დამოკიდებულია იმ შემოქმედებითი პრინციპზე, რომლის საფუძველზედაც შემოქმედება უნდა გახდეს მძლავრი ზეგავლენის მქონე კატეგორიად ადამიანის ფსიქიკაზე. ესტეტიზმისა და ფორმალიზმის პრინციპებმა თავისთავად ისტორიული შემკვიდრეობა წარსულს ჩაბარეს, მათ დღეს საერთო არაფერი აქვთ პროლეტარულ შემოქმედებით მეთოდოლოგიასთან. მაინც ტენდენციები ახას ათეულს მხატვარ ქ. ჭინკვეტაძის შემოქმედებას. ექსპრესიონისტულ ფორმალისტურმა რეციდივებმა მხატვარის შემოქმედება თვითმიზნობრიობამდე მიიყვანა და ელემენტების საშუალება მხატვარის შემოქმედებითი ძიებისა. ქ. ჭინკვეტაძის ახალი ეტაპი შემოქმედებაში ჩიხში მოიქცა. ხოლო საჭიროა ჯანსაღი გზა—ჯანსაღი მეთოდოლოგია, რათა მხატვარმა დასძლიოს ეს მავნე ტენდენციები და თავისი ხაზობრივი კულტურა უფრო რაციონალურად გამოიყენოს მხატვრული თვალსაზრისით. მხატვრობა შეტანილი უნდა იქნეს ჩვენს ყოველდღიურ ცხოვრებაში მონაწილეობა სოციალისტურ ქალაქების დაგეგმვა—გაფორმებაში, საზოგადოებრივ მორთვა—შელამაზებაში, დღესასწაულების მოწყობა გაფორმებაში და სხვა. ასე, რომ საფუძვლიანად შეიცვალა მხატვრობის ფუნქციები წინა პერიოდებთან შედარებით. ამ ახალ ფუნქციების განსაკუთრებულად და განსაზღვრულებლად საჭიროა ახალი ოსტატები, რომლებიც ღირსეულად შეასრულებენ—ამ ფრიად საპასუხისმგებლო ამოცანას. ასეთ ოსტატებს შორის უდიდესი და წამყვანი როლი პროფ. დ. კაკაბაძეს უნდა მიეკუთვნოს. მიუხედავად თავისი მეთოდოლოგიური შეცდომებისა რაც გამოიხატება ფრანგული კუბიზმის საქართველოს სინამდვილეში იმპორტის ცდაში და კუბიზმის და სუპრემატიზმის შეთანხმების ცდაში, დ. კაკაბაძე ხდება აქტიური მონაწილე ჩვენი მშენებლობის და ენერგიული საზოგადო მოღვაწე.

დღეს ოქტომბრის მე-16-ტე წლის თავზე ქართულ მხატვრობას სათავეში უდგას საქ. საბჭოთა მხატვრობის კავშირი, რომლის რიგებში ჩაბმულია ქართველ შემოქმედ მხატვართა მთელი შემადგენლობა. მხატვრები უნდა აწარმოებდენ ბრძოლას შემოქმედებითი პროდუქციის ხარისხიანობისათვის, ბრძოლას მხატვრული ტეხნიკის დაუფლებისათვის.

ოქტომბრის დღესასწაული მოსკოვში
ალლუმი წითელ მოედანზე. ცალკე ნაწილების საერთო სვლა.
ფოტო: **სოიუზფოტო.**

ქართველი ებრაელები ოქტომბრის 16 წლისთავზე

მენაშე აჯიაშვილი

გასაბჭოებამდე ქართველ ებრაელთა დამახასიათებელი იყო პოლიტიკური უუფლებობა, ეკონომიური სიკოტრე და რელიგიური ფანატიზმი.

გასაბჭოების შემდეგ ლენინური ნაციონალური პოლიტიკის სწორად გატარებამ, სსრკ-ში შემავალი ყველა ეროვნებები უფლებრივად გაათანაბრა. უფლებამოსილი გახდა ქართველი ებრაელობაც.

საქართველოს პარტიული და საბჭოთა უმაღლესი ორგანოების დადგენილებით არსდება საქართველოს ცაკთან საქართველოს მშრომელ ებრაელთა დამხმარე კომიტეტი 1926 წელს და 1928 წელს სოცუზრუნველყოფის სახკომსაბჭოსთან ღარიბ ებრაელთა დამხმარე კომიტეტი („ღარიბკომი"). პირველი ხელს აძლევს და ხელს უწყობს მშრომელ ებრაელთა მიწათმოქმედებას და მეორე კი მშრომელ ებრაელთა საწარმოოში ჩაბმას.

ამ ორგანიზაციების მიღწევები მეტად დიდია და მათ დღეს სამართლიანად შეგვიძლია ვწოდოთ პარტიისა და ხელისუფლების ისეთი ორგანიზაციები, რომლებიც წარმოადგენენ მათ ძირითად ორგანოებს ებრაელთა ეკონომიურ-კულტურულ გარდაქმნის საქმეში ლენინურ ნაციონალურ პოლიტიკის გატარებისათვის. ამჟამად საქ. „მემსი" აერთიანებს ებრაელთა 1.8 სას.-სამ. კოლმეურნეობებს, რომლებშიაც გაერთიანებულია 3 000 ებრაელი, ანუ ქართველ ებრაელთა 25 პროც. ამრიგად შექმნილია ებრაელ კოლმეურნეთა მასა.

ღარიბ ებრაელთა იმ ნაწილს, რომელიც პირველი იღებდა სოციალისტურ სასოფლო მეურნეობას საკმაო განსაკუთრებული ენერგიულობა და ნებისყოფა მართებდა, რომ ეარსებინა ღირსეულ კოლმეურნეთა მასათ გამხდარიყო.

გამოუცდელობა — მუშა-საქონლის სინაკლეული — მიწის სინაკლული, აი სიძნელეები, რომელნიც მათ ელობებოდათ; მაგრამ ადგილზე ადგილობრივ პარტიულ და საბჭოთა ორგანიზაციების სისტემატიური დახმარებით, „მემს"-ის მზრუნველობით და კოლმეურნეთა მასის ენერგიულობით სიძნელეები დაძლეულ იქნა.

ებრაელ კოლმეურნე მასის მიერ სას. სამეურნეო ტეხნიკის ათვისება, პარტიულ და საბჭოთა ორგანიზაციების სისტემატიური და ბოლშევიკური დახმარებით ებრაელთა კოლმეურნეობანი სისტემატიზირებული ხდება, ნორმალურ კალაპოტში დგება. სამანქანო-სატრაქტორო სადგურების და პოლიტგანყოფილებათა დახმარებით კოლმეურნეობანი დღითი-დღე მტკიცდებიან როგორც ორგანიზაციულად, ასევე სამეურნეო და პოლიტიკურადაც.

საქ. „ღარიბკომი", რომელმაც მუშაობა 16 მანეთით დაიწყო მისი არსებობის ხუთი წლის მანძილზე ერთ ძლიერ სამეურნეო ორგანიზაციათ იქცა, რომელმაც მიმდინარე წელს საქართველოს მეურნეობას მისცა 15 მილიონი მანეთის ფართო მოხმარების ნაწარმი საგნები.

ცხადია ამ რაოდენობის პროდუქციის რამდენიმე თვეში გამოშვებას საკმაო ძლიერი და კვალიფიცირებული მუშათა კადრი სჭირდებოდა. საამისო საწ. და ებრაელ მუშათა კადრი, რამდენიმე ათასობით „ღარიბკომმა" შექმნა და გამოზარდა.

მან მის საწარმოებში ჩაითრია ღარიბი ებრაელობა, აღზარდა და რამდენიმე ათასი

კვალიფიციური მუშა მისცა საბჭოთა საქართველოს.

ჩვე ვიცით, [illegible], დურგლები, [illegible], და [illegible], რომლებიც რამდენიმე წლის წინათ, გზააბნეულნი [illegible] და თავს იტყუებდნენ:

„არ ვარ [illegible], არც მიწის მუშა
არ ვარ [illegible]
მე [illegible]
[illegible]
არ ვიცი რა ვქნა"... და სხვა. (ებრ. ხალხური ლექსი მ. ა.) [illegible] საბჭოების ქვეყანაში, სადაც [illegible] და [illegible], რომელსაც [illegible] ლენინური [illegible] პარტია ხელმძღვანელობს — [illegible], ქართველ ებრაელს თავი დაეღწია [illegible], [illegible] და [illegible].

ქართველი ებრაელი განთავისუფლდა, ის [illegible] გახდა.

[illegible] ცხოვრების [illegible] და [illegible].

„ლორებკომი"-ს მუშაობა მისი არსებობის ათი წლის მანძილზე მეტად მნიშვნელოვანია, როგორც სამეურნეო მიღწევათა თვალსაზრისით, ისევე კულტურულ მუშაობის დარგში დიდი მიღწევით.

საქ. „ლორებკომ" 1928 წელს მხოლოდ სამიოდე წარმოებას აერთიანებდა, ამჟამად კი მიაღწია 136-მდე. ამ წარმოებებში ჩაბმულია 4,000 ებრაელ მუშა ქართველ ებრაელთა 32 პროც. გარდა ამისა საქართველოს სხვადასხვა წარმოებებს მან აღუზარდა და მისცა 1.470 სხვადასხვა კვალიფიკაციის მუშათა კადრი. მიმდინარე სამეურნეო წელს გეგმა სოციალისტური შრომის მეთოდების ფართოდ გამოყენების შედეგათ დღემდე 90 პროც. არის შესრულებული. კვარტალური შესრულება [illegible] პროცენტს.

ეს მიღწეულია სოც. შეჯიბრებისა და დამკვრელობის ფართოთ გამოყენების შედეგად, რომ ლორებკომის საწარმოებებში [illegible] „პატრონსების დიდების და სინამაცის" ადგილს. დღეს ლორებკომის [illegible] 800 მუშათა დამკვრელი არის. [illegible] არ შეიძლება არ აღინიშნოს, რომ წარმოებაში მომუშავეთა 45 პროცენტს ქართველ ებრაელი ქალები წარმოადგენენ. დღემდე ცენტრში და დაბებში არსებულ ებრაელ მუშათა და პარტ-კომკავშირის წევრთა გმირული ბრძოლის შედეგათ [illegible] 14 კლუბი, 17 [illegible], 13 [illegible] ბაღი და 15 [illegible]. 17 [illegible], რომელსაც ლორებკომი აერთიანებს 12 [illegible] კომკავშირის [illegible] და ნ.-პ. [illegible], რომელთა [illegible] და [illegible] ლორებკომის საწარმოო და კულტურულ საქმიანობაში [illegible].

ოქტომბრის 16 წლისთავი წითელ მოედანზე (მოსკოვი)
სურათზე — ს. კ. პ. (ბ) ც. კ. და მთავრობის წევრები ამხ: სტალინის მეთაურობით.
ფოტო: კუდოიაროვის.

ებრაელ მუშათა ახალგაზრდა 90 პროც. სწავლობს პირველ დაწყებითი და საშუალო სასწავლებლებში. მათი [illegible] — „ლორებკომი"-სა და „[illegible]" ხელმძღვანელობით, სადაც წერა-კითხვა შეისწავლა 11,000 ებრაელმა.

კულტურულ ფრონტზე საგულისხმო მუშაობას [illegible] „ლორებკომი"-ს [illegible], ლ. ბერიას სახელობის კულტურის სახლი, რომელიც ქართველ ებრაელთა კულტურის კერას წარმოადგენს. აღნიშნულ კულტურის სახლთან მოქმედობს [illegible], რომელიც წარმოადგენს ახალ [illegible] ორგანიზაციას, [illegible] მუშაობა [illegible] სექციები [illegible], ისტორიულ-[illegible], თეატრალურ-[illegible] სექციები. ამ სექციებს [illegible] შესაძლებლობა [illegible] და ნიჭიერ ახალგაზრდობის [illegible] წლის სექტემ[illegible] ნახა, რომელმაც გამოამჟღავნა მრავალ [illegible] და რომელშიც [illegible].

[illegible]ტორიულ-ეთნოგრაფიულ სექციამ ჩამოაყალიბა მუზეუმი, რომელიც უკვე შეუდგა ებრაელთა ისტორიულ დამახასიათებელ ექსპონატების შეგროვებას და შლის მუშაობას ქართველ ებრაელთა ისტორიული [illegible] და შეგროვილ მასალათა მეცნიერულ დამუშავებისათვის. წარმოების მუშები ღებულობენ მუსიკალურ და თეატრალურ აღზრდას.

ქართველ ებრაელობიდან ამჟამად შექმნილია მუშური და კოლმეურნეთა მასა, რომელიც ავითარებს ებრაელთა ეკონომიურ და კულტურულ აღორძინებას. წარსულში თუ არა ეს მასა დაეტყო ძვრა და გარდაქმნა სინაგოგის სიბეცით ხავს მოდებულ კარჩაკეტილ კულტურას.

და აი ბაზრის მაგიერ საწარმოო ამხანაგობათ წარმოება და კოლმეურნეობა იქცა [illegible] დამახინჯებული სინაგოგა შეიცვალა და იქცევა კულტურულ სახლებათ. უგზო-უკვლო [illegible] მაგიერ კომკავშირული ორგანიზაცია, ახალგაზრდათა მოწინავე სექციები და ნ.-პ. ორგანიზაცია გაჩნდა, უკეთ შეიქმნა. [illegible] მაგიერ, რომელსაც უსაქმო ებრაელი ქალები ეწეოდნენ, გაჩნდა მშრომელ ქალთა მოქმედი სადელეგატო პუნქტები, მიდრაშ[illegible], სადაც ცემა-ტყეპისა და უაზრო [illegible] გარდა არაფერი არ კეთდებოდა. შეიცვალა საბავშო კერებით, სკოლებით და უმაღლეს სასწავლებლებით.

ამ 16 წლის განმავლობაში კომუნისტური პარტიის ხელმძღვანელობით მშრომელ ებრაელობამ უდიდეს გამარჯვებას მიაღწია. საჭიროა მისი განმტკიცება და ბოლშევიკური ბრძოლა ახალ გამარჯვებათა მოპოებისათვის.

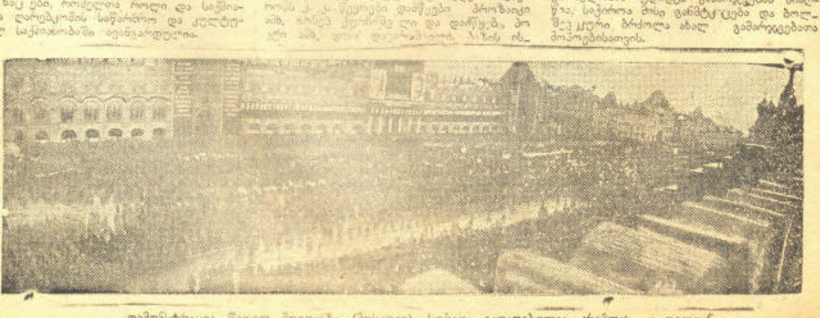

დემონსტრაცია წითელ მოედანზე (მოსკოვი). სურათი გადაღებულია კრემლის კედელთან.

სიმფონიური კონცერტების გახსნა

არჩ. მშველიძე

ტფილისში ჩამოყალიბდა მუდმივად სახ. სიმფონიური ორკესტრი, ახალგაზრდა დირიჟორ ევ. მიქელაძის ხელმძღვანელობით. სიმფ. ორკესტრის მიზანს შეადგენს ძველი მემკვიდრეობით მიღებული და ახალი მუსიკალური ნიმუშების ფართო მასებში გავრცელება, ამისათვის ყველა კონცერტები შეტანილია ოპ. თეატრის სააბონემენტო სისტემაში. ამის შემდეგ ტფილისის მშრომელ მასებს შესაძლებლობა მიეცემათ გაეცნონ მსოფლიო მუსიკალურ შედევრებს, საბჭოთა საზოგადოებას ექნება საშუალება მოისმინონ დიდი კომპ. შუბერტის, ბეთჰოვენის, ბერლიოზის, ვაგნერის, ლისტის, ბრუკნერის, მალერის, შტრაუსის და სხვების ნაწარმოები. (ბევრი ზემოჩამოთვლილ კომპოზიტორების შემოქმედებას დღემდის ჯერ არც მოუწევია ტფილისამდე). კონცერტების პროგრამაში უსათუოდ დიდი ადგილი დაეთმობა აგრეთვე ახალგაზრდა საბჭოთა კომპოზიტორებს, როგორც საქართველოს, ისე საბჭოთა კავშირის მასშტაბით. პირველმა სიმფონიურმა კონცერტმა რომლის გახსნაც მოხდა 19 ოქტომბერს, ცხადჰყო, სრული მნიშვნელობა ამ კულტურული წამოწყებისა.

პროგრამაში შეტანილი იყო რომანტიული სკოლის წარმომადგენელი კომპ. შუბერტის მე-5 სიმფ. და ვაგნერის ოპ. „ტანგეიზერ"-ის უვერტიურა. გარდა ამისა, შესტაკოვიჩის საორკესტრო ნაწ. „ოქროს საუკუნე", გრიგენის „მწყემსების ცეკვა" და ჩვენი ახალგაზრდა კომპ. შ. მშველიძის ორი, ახალი საორკესტრო სურათი „ფანდური" და მეორე „აზარ" აფხაზური.

ყველა ზემო ჩამოთვლილი ნომრები დირ. ევ. მიქელაძემ განსაკუთრებით ხაზგასმით შესძლო გადმოეცა ორკესტრის საშუალებით წარმოების შინაარსი, სტილიურობა და რიტმიული წონასწორობა. ევ. მიქელაძეს ახასიათებს ორკესტრის დინამიურ ხერხების სწორი გაშლა, იგი არ არის გატაცებული ფორმალისტური სადირიჟორო ტრიუკებით, არამედ მისი ყოველი ჟესტი წარმოადგენს მიზანშეწონილად მოფიქრებულ შინაარსიან „სახეს", მას უსათუოდ აქვს ღრმა ინდივიდუალური მხატვრული ალღო, მაღალი სადირიჟორო სკოლა (დირ. გაუკის მოწაფე) და ოხვი მუსიკალური კულტურა. მიქელაძემ მე-5 სიმფ. დიდის ზედმიწევნით დაიცვა შუბერტის სტილი, რაც მოცემულია სიმფონიური ზიან კვარტეტის და ხის ჩასაბერი ინსტრუმენტების საშუალებით. რაც შეეხება უვ. „ტანგეიზერის" შესრულებას, აქ უკვე სიამოვნებით უნდა აღინიშნოს დირიჟორის და მთელი კოლექტივის სერიოზული შრომის მაღალი პროდუქცია. ორკესტრმა დამაჯერებელ, ძალით შესძლო კომპოზიტორის მიერ მოცემული მოზღვავებული ენერგიის მაქსიმალური ელფერი. ამ კონცერტზე პირველად გამოჰფინა ახალ. კომპოზიტორ შალვა მშველიძემ თავისი ორი ახალი შემოქმედება. კომპ. შალვა მშველიძე იმ თაობათა ჯგუფს ეკუთვნის, რომელნიც განთავისუფლდნენ უცხო მუსიკის გავლენისაგან და თავიანთ შემოქმედებას საფუძვლად უდებენ ხალხურ მასალას. ჩვენი მუსიკალური ფოლკლორი საშუალებას იძლევა ახალგაზრდა კომპოზიტორებისათვის, თავიანთი შემოქმედებითი უნარის უფრო გასაკეთებისათვის, ამ მხრივ შ. მშველიძე ერთი პირველთაგანია, რომელიც ამ დარგზე მუშაობს, და თავის კომპოზიციაში ყველგან იცავს ნაციონალურ მუსიკის სტილს. მაგრამ ყოველი ხალხური მუსიკის მასალა, მოითხოვს არა მექანიკური მიწებებას ერთი-მეორეზე, არამედ მათი გადამუშავებას და მის განვითარებას დინამიურ პლანზე. სამწუხაროდ შ. მშველიძის ნაწ. „ფანდური" არ შეიძლება იქნას გამართლებული. მიუხედავათ მისი შესანიშნავი საორკესტრო ფაქტურისა, რომელიც წარმოადგენს ძვირფას მუსიკალურ განძს, მაინც ავტორმა ვერ შესძლო ორკესტრის მთლიანად დაპყრობა, მან ინსტრუმენტებს ზედმეტი და ხშირი ცვლებით დაარღვია ორკესტრის მთლიანობა, გამოთიშა მისი დინამიური ძალა მიზანდასახულება და ორკესტრმა მიიღო ფრაგმენტიული ფორმა, რასაც ჩვენ ვხედავთ ფრანგი იმპრესიონისტების მუსიკაში. შედარებით უფრო კარგი შთაბეჭდილება დასტოვა, მისმა მეორე ნაწ. „აზარ"-მა. აქ უკვე მოსჩანს აზრის მთლიანობა და ორკესტრის ელფერი, ყველასათვის გასაგები და რაც მთავარია, იგი მიზანშეწონილად არის გამოყენებული. აღსანიშნავია აგრეთვე ახალგ. ლენინგრადელი კომპოზიტორ შესტაკოვიჩის პატარა საორკესტრო ნაწ. რომელიც, ამ კონცერტზე იყო წარმოდგენილი „ოქროს საუკუნე". აქ თემა უბრალოა, მაგრამ ორკესტროვკის მხრივ წარმოადგენს ორიგინალურ ეფექტს, რაც ნათლად არის წარმოდგენილი თანამედროვე ჯაზის მიერ. კონცერტში მონაწილეობა მიიღეს აგრეთვე ოპ. მსახიობებმა ეფ. კოვსკაიამ და დ. ბადრიძემ, რომლებმაც წარმატებით იმღერეს კომპ. დონიცეტის, ბიზეს და ვერდის შემოქმედებიდან. კონცერტის ნაკლად უნდა ჩაითვალოს პროგრამის სიჭრელე, მისი არა მთლიანობა, ამას უსათუოდ უნდა მიექცეს სერიოზული ყურადღება, რომ შემდეგ მორიგ კონცერტებზე იყოს გარჩეული სკოლის და ერთი მიმდინარეობის მუსიკალური ნიმუშები.

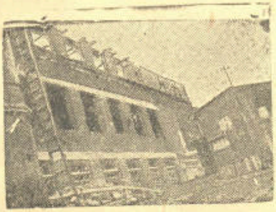

აბრეშუმის ფაბრიკა ფართოვდება
აბრეშუმის ფაბრიკის საცეხო კორპუსთან ახლად მიშენებული შენობა
ფოტო: კოზლოვსკის.

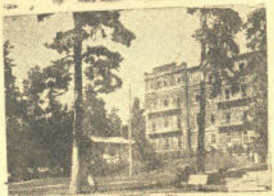

კურორტი აბასთუმანი. სანატორიუმი „არაზინდო".
ფოტო: აკოპოვის.

კურორტი აბასთუმანი. მთავარსოცდაზღვევის სანატორიუმის მთლიანი პანორამა. ფოტო: აკოპოვის.

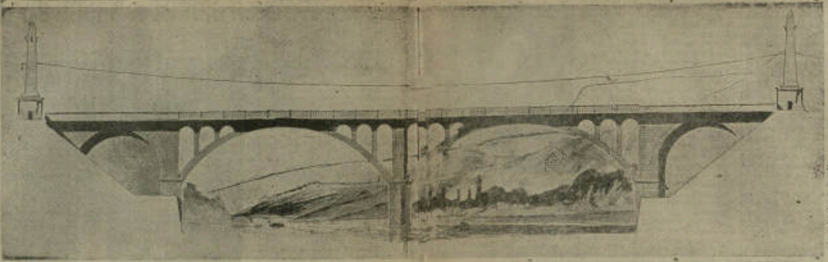

ახალი ტფილისი მოდის

წერილი: [illegible]

[illegible]

...მიიღეს აქტიური მონაწილეობა.

წარმოდგენილ მრავალ გეგმათა შორის მოწონებული, მიღებული და დაჯილდოებულ იქნა პროფ. ზავრიევის, ინჟ. პატალეევისა და საბ. პოლიტექნიკური ინსტიტუტის უკანასკნელი კურსის სტუდენტის ნ. სლოეინსკის მიერ შედგენილი გეგმა.

ამ გეგმით შენდება ამჟამად ეს უზარმაზარი ბეტონის ხიდი. ეს ხიდი სრულიად ახალი კონსტრუქციისა, რომლის მგზავსი არა თუ ამიერ-კავკასიაში — კავშირშიაც არ მოგვეპოვება დღემდე.

ეს ხიდი განსხვავდება ყველა დღემდე არსებულ ხიდებიდან განსაკუთრებით იმით, რომ მას არ ექნება არც ერთი ადლი რკინა, თუჯი და არც ფოლადი.

ეს მთლიან ბეტონის გიგანტი ამიერიდან გაწევება აქ და განთავისუფლებულ პროლეტარიატის თავისუფალ შრომისა და შემოქმედების სიმბოლოდ — საუკუნოებით პირისპირ მდგარ, მაგრამ ერთიმეორისაგან მაინც საგრძნობ მანძილით დაშორებულ ტფილისის ორ უბანს—ინდუსტრიულ დიდუბესა და მეცნიერულ ვაკე-საბურთალოს „მოდუდუნე მკვარზე" გაედება გზად და ხიდათ.

—:—

ამ ხიდს უდიდესი მნიშვნელობა აქვს ტფილისის ამ ორი უბნის განვითარებისათვის, ვინაიდან ამ ხიდზე გაივლის ამ ორი **რაიონის შემაერთებელი მთავარი გზა—სადგურის ქუჩის გაგრძელება.**

წინასწარი ვარაუდით ხიდის საექსპლოატაციოდ გადასვლის პირველ წელშივე მასზე გატარდება 400.000 ტონა ტვირთი, 1,050.000 სატრანზიტო მგზავრი, შიგაქალაქისა კი—4,500.000 კაცი, რომელიც ამჟამად მიემართება ელბაქიძის ხიდით.

თუ მხედველობაში მივიღებთ იმ გარემოებას, რომ მთელი ამ ტვირთისა და მგზავრთა 30 პროც. მიდის საბურთალო-ვაკეს რაიონში, აშკარად დავინახავთ, რომ მანძილი აქ დიდდება 3 კილომეტრით.

თუ შევადარებთ გადაზიდვის ღირებულებას, ისიც თვალსაჩინოდ დიდია ამჟამად: სადგურიდან საბურთალო-ვაკეს უბნამდე თითო ტონა ტვირთის გადაზიდვა ჯდება 10,5 მან. ასეთივე სურათი გვეშლება თვალწინ მგზავრთა გადასვლა-გადმოსვლის დროსაც. მაგალითად, ვაკეში მიმავალი ყოველი მგზავრი ამჟამად 20-30 წუთს ზედმეტს ჰკარგავს; თუ ყველაფერ ამას დაუმატებთ სატრანსპორტო ხარჯებსაც, ნათელი გახდება ჩვენთვის, რაოდენ უხერხულებას ჰქმნის დღემდე პირდაპირი გზის უქონლობა აღნიშნულ ორ რაიონთა შორის.

ამრიგად ახალი ხიდის ეკონომიური ეფექტიანობა ეგზომ დიდია, რომ მთელს მის ღირებულებას—6,000.000 მან. ის აანაზღაურებს რაღაც უმნიშვნელო დროის, სამიოდე წლის განმავლობაში. გარდა ამისა, როგორც აღვნიშნეთ ეს ხიდი საჭიროა ელბაქიძის ხიდის და დალმაროთის განტვირთვისთვისაც, რომელიც არავითარ შემთხვევაში არ უპასუხებს ინტენსიურად გაზრდილ სოციალისტურ სამრეწველო ტფილისის უჩვეულო მოძრაობის დღევანდელ პირობებს.

მიუხედავად იმისა, რომ ელბაქიძის ხიდს [illegible] წელს გაუკეთდა რემონტი, რომელიც უნდა გაუძლოს სამსახური სამიოდე წლის განმავლობაში, სადგურის ახალი ხიდის დამთავრებისთანავე დაწყებული იქნება მისი ძირეული გადაკეთება; ეს ხიდი გაგანიერებული იქნება ერთი-ორად და მისი დონეც თვალსაჩინოდ იქნება აწეული: მაღლა იმ ვარაუდით, რომ ქუჩა, რომელიც წარმოადგენს სამხედრო გზის

საუკეთესო დამკვრელი მუშა—მებეტონე ფ. სტოიანოვი.

ვანშტოებას და მიემართება ამჟამად მტკვრის პირზე კაპიტალური რემონტის შემდეგ გაიღეს ელბაქიძის ხიდის მარჯვენა თავზე სპეციალურად მოწყობილ თაღის ქვეშ, და წავიდეს ყოფ. მადათოვის კუნძულისაკენ.

—:—

ცნობილია, რომ ქვის ან ბეტონის ხიდი საშვილიშვილოა, ისინი უძლებენ საუკუნეთა განმავლობაში: ქარს, წვიმას, თოვლს, წყალდიდობას. ისინი არ საჭიროებენ არავითარ შეკეთებას; ცხადია არც საექსპლოატაციო ხარჯებს მოითხოვენ ისინი; ზედ გატარებულ ტვირთის სიმძიმეს ხიდისათვის არავითარი ზიანის მოტანა არ შეუძლია, ვინაიდან ყოველგვარი სიმძიმე გატარებული რაიმე სახის ტრანსპორტით უმნიშვნელოა თვით ამ ხიდის სიმძიმესთან შედარებით.

ესტეტიური თვალსაზრისითაც ტფილისის გალამაზებით უფრო შეეფერება ბეტონის ხიდი. განსაკუთრებით აღსანიშნავია ერთი გარემოება, როგორც ზემოთ აღვნიშნეთ, ხიდი სრულიად არ მოითხოვს დეფეცი-

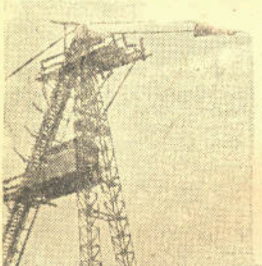

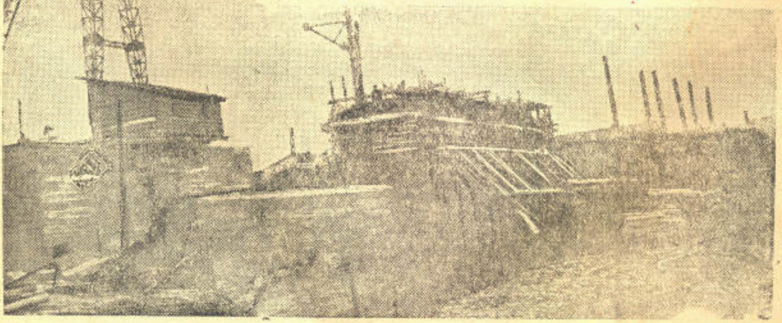

საბაგირო გზა მტკვრის მარცხენა ნაპირზე—გაკეთებულია „26"-ის სახელობის ქარხანაში (ტფილისი) ინჟ. შანშიევის პროექტით. ამ მანქანით სწარმოებს საამშენებლო მასალის მიწოდება მშენებლობის ყველ წერტილზე.

ფოტო: დავიდოვის.

ტიურ სამშენებლო მასალას, როგორიცაა რკინა, აქ რკინა გამოყენებულ იქნება მხოლოდ დროებით, აღმშენებლობის დროს, ქარგილების ქვანძების, მათი დეროებისა და დეროების საყრდენების შესამაგრებლად და შესამჭიდროებლად.

ამ ხიდს განი ექნება 26 მეტრი, სიგრძე 131, და წყლის დონიდან 22 მეტრის სიმაღლეზე იქნება გაჩერებული ბეტონის თაღებით.

—:—

ისევ ხიდმშენში ვარ. ეს—ესაა ამოვედი კანტორის აივანზე. ჯერ კიდევ ადრეა; გამოსავლელი დღეა, მაგრამ სამუშაო დღის ცხოველი მოძრაობაა ირგვლივ. ერთიმეორეში ირევიან მუშები, მოსამსახურეები, ინჟენერ-ტექნიკოსები..

ქუჩიდან ვერავერ შთაბეჭდილებას სტოვებს ეს პატარა, ერთსართულიანი, ქვის შენობა, მისი ატალახებული ეზოთი, მაგრამ შით თურმე აქ მთელი დაწესებულებაა.

ვკითხულობ სამუშაოთა უფროსს.

— აი, ეს გახლავთ მისი კაბინეთი,—მიუგო შეკითხვაზე ერთმა მუშამ და ნაბიჯით ჩაუყვა კიბეს.

შევდივარ კაბინეტში.

ამ გრანდიოზულ სამუშაოთა უფროსი, მისი მთავარი ხელმძღვანელი ინჟენერი რატომღაც ტინად „ზორბა კაცად" წარმოვიდგენე ჯერ კიდევ დერეფანშივე. ვიდრე აქ შემოვდგამდი ფეხს, თან უსათუოდ რატომღაც მელოტიც მეგონა ეს კაცი, რა თქმა უნდა ცხვირზე ძველებური სათვალებით.

რას ვხედავ? ამხ. ვ. სალუქვაძე. ვიცნობ ამ კაცს! მე ის ხშირად მინახავს საქართველოს კომკავშირის ცეკაში 27-28 წლებში. ის აქ მუშაობდა მაშინ, სრულიად ახალგაზრდა პირტიტველა ყმაწვილი.

მას შემდეგ კარგა ხანმა განვლო; ბევრი რამ გამოიცვალა მის შემდეგ... მაგრამ ამხ. სალუქვაძის გარეგნული შეხედულება მაინც და მაინც არ შეცვლია, ისეთივე ახალგაზრდაა, როგორიც იყო წინად.

ამხ. სალუქვაძემ 29 წელს დაამთავრა საინჟენერო-სააღმშენებლო ინსტიტუტი, ის საბჭოთა ხელისუფლების დროს გახდა სპეციალისტი, ინჟენერი, მშენებელი.

ფრიადლებს სასწავლებლის დამთავრებისთანავე ამხ. სალუქვაძე ხელისუფლებამ გაგზავნა ტფილისის ერთ-ერთ უბანში, ვერაზე სააღმშენებლო სამუშაოზე; მან პირველად აქ დაიწყო პრაქტიკული მუშაობა დამოუკიდებლად და მშვენიერი ხიდით შეუერთა ლენინის მომავალი პროსპექტი სამხედრო გზას.

ამ ხიდის მშენებლობის დამთავრებისთანავე, 1931 წელს მას გზავნის ხელისუფლება უფრო დიდ საპასუხისმგებლო აღმშენებლობაზე. ეს ის ხიდია, რომლის გაშლილ გეგმას მაცნობს ახლა თვით ამხ. სალუქვაძე.

ამხ. სალუქვაძეს თავის კაბინეტში მარჯვენა მხარეზე უზის მისი თანაშემწე, ახალგაზრდა ინჟენერი ამხ. სლავინსკი, ეს ის სლავინსკია, რომელმაც ჯერ კიდევ სტუდენტობის დროს აქტიური მონაწილეობა მიიღო ამ ხიდის გეგმის შედგენაში პროფ. ზავრიევთან ერთად.

ეს ორი ახალგაზრდა ენთუზიასტი უდგას სათავეში იმ გრანდიოზულ მშენებლობას, რომელსაც მე გადავშლი თქვენს წინაშე.

(გაგრძელება იქნება)

განთავისუფლებული ოქროს საწმისი

ნარკვევები კოლხიდმშენზე. ვლ. ზამბახიძე

ნარკვევი მეორე*)

შრომის ენთუზიაზმი გამრავლებული ორთქლის ძალაზე

„კუკუშკამ" დიდის ვაი-ვაგლახით მიგვიყვანა ჭალადიდი სმთავარ არხის ხიდთან.

ხიდის მარჯვნივ და მარცხნივ ალმურმოდებული შრომაა გაჩაღებული. აქ ადამიანი და მანქანა ერთგვარ გულმოდგინებით იბრძვიან გრანდიოზულ გეგმის შესრულებისათვის.

დასავლეთისაკენ დაქანებული მზე გულწასულ ადამიანივით გაფითრდა. მისი სხივები ეხლა ისე დაუძლურებულია, რომ არამც თუ არწივი, არტახებში ჩაკრული ბავშვიც კი გაუსწორებს თვალს.

ყველანი ჩქარობენ დაბნელებამდე მოასწრონ, რის გაკეთებაც შესაძლებელია, რადგან ხვალ-ზეგ „ქონხრონი" ჩადგება, და მისი შემცვლელი, დასავლეთის ქარი, ისევ ღრუბელსა და წვიმას მოიტანს.

გამომგზავრების წინ, ჯერ კიდევ ფოთში გვაფრთხილებდნენ, რომ ჭალადიდის არხზე წარმოებულ მუშაობა თავის მაშტაბით მთელს სანახაობას წარმოადგენსო.

მოველოდი, რომ მისვლისთანავე ჩემი ყურადღება უნდა დაეტყვევე-

კოლხიდმშენის მთავარი ინჟენერი ამხ. გრ. გეგეჭკორი.

ბია ხელ-ფეხ დაკაპიწებულ მუშების ათასებს. მაგრამ ეს რა არის? რატომ ასე მცირეა აქ **ადამიანთა** რაოდენობა?

ამის მიზეზია ის, რომ კოლხიდმშენის სამუშაოები და კერძოდ ჭალადიდის არხის გათხრა მექანიზირებულია, ცხადია, არ შეიძლება თქმა იმის, რომ თითქოს სამუშაოების მექანიზაციის საქმე აქ სასურველ მაქსიმუმამდე იყოს მიყვანილი.

პირიქით, ჯერჯერობით ამ მიმართულებით მრავალია გასაკეთებელი და ამას მოწმობს ისიც, რომ კოლხიდმშენის სამუშაოთა 70 პროცენტით განზრახული მექანიზაცია მხოლოდ 1934 წელში გატარდება.

მაშინ ალბად, მანქანის პრიორიტეტი კიდევ უფრო თვალსაჩინო გახდება აქ მოსულ მნახველისათვის.

ჭაობების ამოსაშრობ არხის გათხრაზე ორი სისტემის მიწის მთხრელი მანქანები მუშაობენ: წყალში მცურავი და ხმელეთზე მოძრავი.

აი, აგერ წელამდე წყალში ჩამდგარა მცურავი მიწის მთხრელი, გიგანტი „საბჭოთა საქართველო", რომლის წლიური გამომუშავება 120,000 კუბ. მეტრს უდრის. გამოანგარიშებულია, რომ მუყაით ადამიანის შრომის კვალობაზე ამ საქმეს 480,000 კაც-დღე დასჭირდებოდა.

მაგრამ განა მხოლოდ ეს ერთი „ცეცხლი-ყლაპია მდევი" „შესვეია" აქაურობას?

კოლხეთის ჭაობების დასამორჩილებლად ზღაპრულ ენერგიის მქონე ადამიანებს მოუტანიათ ექსკავატორი „მენკი", რომელიც წლიურად თხრის 110,000 კუბ. მეტრს

*) იხ. „დროშა"-ს № 19—20.

(ამას დასჭირდებოდა 440.000 კაც-დღე), ექსკავატორი „პრისტმანი" (გამომუშავება 90.000 კუბ. მეტრის, რასაც დასჭირდებოდა 360.000 კაც-დღე), მრავალჯამიანი — უნივერსალური „ლიუბეკი", რომელიც იძლევა მზა არხს გვერდების სასურველ ქანობით და ფუძის განით (ეს მომენტები კი გადამჭრელია არხის მშენებლობაში. ვ. ზ.), შემდეგ „არონშტეინ — კოპელი", „რახსონ-რაპიე" და სხვ.

სულ, დაბლობზე 18 მანქანა მუშაობს. 1934 წელში კი 35 იმუშავებს და ეს არც საკვირველია, რადგან თუ მიმდინარე წელს გეგმით ამოღებული უნდა იქნეს მიწის 2 მილ. 300 ათასი კუბომეტრი, მომავალ წლის გეგმით ეს რაოდენობა თითქმის სამჯერ უნდა გაიზარდოს და ამოღება უნდა უდრიდეს 6 მილ. კუბ. მეტრს.

წლიდან წლამდე კოლხეთის სამუშაოთა მექანიზაცია გაიზრდება და ბოლოს ის მთელი ასი პროცენტით გატარდება, რადგან ამის გარეშე თითქმის შეუძლებელი გახდება დასახულ უზარმაზარ გეგმის რეალიზაცია. გეგმის დიაპაზონი კი სახუმარო არ არის, რადგან სულ ამოსაღებია მიწის 60.000.000 კუბ. მეტრი.

ამჟამად სამუშაოთა მექანიზაციის გეგმა მხოლოდ 30 პროცენტით არის შესრულებული. ამიტომ, მუშა-ხელზე მოთხოვნილება ძალზე დიდია, ხოლო მოთხოვნილების დაკმაყოფილების შესაძლებლობა შედარებით მცირეა. — ამას უნდა დაემატოს ისიც, რომ ზოგჯერ ადგილი აქვს მუშა-ხელის დენადობას, რასაც ასე თუ ისე ნიადაგს უმზადებს ნაწილობრივ არადამაკმაყოფილებელი საყოფაცხოვრებო პირობებიც.

ყორათის გზით შუა ხორგაში გავედით. დღე - ღამის გაყრის ჟამია. ქვალონიდან გამოძახებული მანქანა გველოდება.

ხორგა, სამ ნაწილისაგან შემდგარი, ლეღვი და ფოთლებით ნაცნობ სოფლით.

შარა გზის ორივე მხარეზე სიმინდის ყანები და ბაღ - ბოსტნებია გადაჭიმული. წელს მოსავალს არაჩვეულებრივი პირი უჩანს.

ასეთი იყო ის თითქმის ყოველწლიურად, მაგრამ ბოლომდე პატრონის გული მას ვერ გაუხარებია, რადგან ხშირად მოსატეხად დამწიფებულ ყანას ნაპირებიდან მოვარდნილი, ალვირაწყვეტილი ხობისწყალი ჰფარავდა და ანადგურებდა.

ახლა ეს საშიშროება მტკიცედ აღმართულ დამბის მიერ თავიდან აცილებულია სამუდამოდ. ამიერიდან ხორგის მცხოვრებთა „მტრების სიიდან" წყალდიდობა საბოლოოდ ამოშლილია. ეს დიდი და მიუცილებელი საქმეც, კოლხიდმშენის გმირულ ამბების ანნალებში დაიჭერს საამაყო ადგილს.

⁂

მანქანა, სენაკი — ზუგდიდის გზატკეცილს გაუდგა.

კოლხიდმშენის სამუშაოთა უფროსის მოადგილე ინჟ. ემელიანე ნოდია.

— ეს ადგილი ორიოდე წლის უკან გაუვალ ჭაობით იყო დაფარული და ეხლა კი, ის მთლიანად საზ. „საქართველოს რამი"-ს მეურნეობისათვის არის შემოკავებული — გვანიშნებს მიწის უზარმაზარ ფართობზე ამხ. გრ. გეგეჭკორი.

გზა და გზა „კოლხიდმშენის" მიერ დაშრობილ ფართობების აღლუმს ვღებულობთ. ჩვენთვის უკვე ნათელია მაშტაბი იმ მიღწევებ ს, რომელიც მშენებლობის არსებულ ეტაპზეა მოპოვებული და ის პერსპექტივა, რომელიც ასეთი შარავანდედით მოსავს ჩვენი დროის ამ დიდ წამოწყებას.

ღამის 10 საათზე ქვალონში ვართ და კოლხიდმშენის მეორე უბნის სამუშაოთა მწარმოებლის ამხ. კვეკვესკირის სამუშაო ოთახში სახელდახელოდ თათბირი გაიმართა.

ინჟინერ - ტექნიკოსთა და დამსწრე მუშების საუბრის თემა ერთია: მთავარი არხის მშენებლობის ტემპების მაქსიმალურად გაძლიერება, რათა 7 ნოემბრისათვის მისი გახსნა შესაძლებელი გახდეს.

მაგიდა დაფარა სქემებითა და რუკებით. საუბარი სპეციფიურ საინჟინერო ენაზე სწარმოებს, მაგრამ ისე რათა ისე ნათლად იქნა დახატული, რომ მრავალ დეტალში არა სპეციალისტიც გაერკვევა.

თათბირის დასასრულს გადაწყდა, დილიდანვე სამუშაოების დასათვალიერებლად გასვლა.

⁂

გარიყრაყზე ზარბაზნების ქუხილმა გაგვაღვიძა. ისეთი სროლა ატყდა, გეგონებოდათ, სადღაც სულ ახლო საარტილერიო ბრძოლა გაჩაღებულაო.

გამოირკვა, რომ თურმე მახლობელ ტყეში, საარხეთ გაკაფულ ტყის ზოლზე ხის ძირებს აფეთქებენ, რათა ამგვარად გასუფთავებულ ნიადაგს, არხის გასათხრელად „პრისტმანი" ან რომელიმე სხვა მანქანა მიაყენონ.

კოლხიდმშენზე მექანიზებულია არა მხოლოდ არხის გათხრის ტექნიკა. აქ ტყის გაკაფვაც მანქანების საშუალებით სწარმოებს. ამისათვის შეძენილია სპეციალური ტრაქტორები, ე. წ. „პატერ-პილარები", რომლებიც უზარმაზარ ხეებს, ზღაპრულ დევივით ერთის მიწოლით ყირამალა

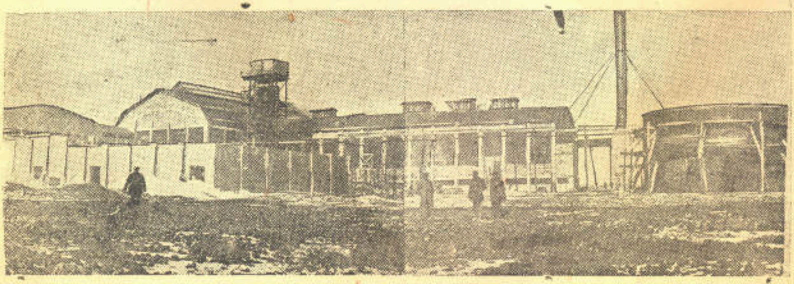

ავარის შაქრის ქარხანა.

ფოტო: ჯეირანოვის

თყინებენ და საუკუნეების მანძილზე ჭაობის ნესტით ნაზარდ ფესვებს, მზის სხივებში ხვევენ.

ჩვენი იქ ყოფნისას რომ აფეთქებენ, ეს ხელით მოჭრილ ხეების ძირებია.

გაკაფულ ტყის „დეროფნების" რაოდენობა მეორე უბნის სამუშაოთა ტერიტორიაზე უთვალავია. ეს იმიტომ, რომ გარდა მთავარი არხისა, მასივი დასერილია უამრავ პირველი და მეორე რიგის მაგისტრალებით, რომლებიც ერთი მეორისაგან საშუალოდ 1 ნახ. კილომ. მანძილზეა დაცილებული. მეორე რიგის მაგისტრალებს კი უერთდებიან გამშრობი არხები, რომლებიც ურთიერთისაგან 100 მეტრით არიან დაშორებული.

არხების ამ რთული სისტემის მეშვეობით იქნა დაბრუნებული ერთი წლის უკან უნაყოფოდ დაჭაობებული ის ადგილები, სადაც ეხლა რამი, სიმინდი და სხვა მრავალი კულტურა ხარობს.

არხთა ქსელის სირთულით კოლხითის დაბლობი საქართველოს ჰოლანდიაა, სადაც მიწის თითოეული ნაჭერი, ადამიანს. სტიქიასთან წარმოებული შეუპოვარ ბრძოლით აქვს მოპოვებული.

რუკა სილაზე

შემდეგი ჩვენი მარშრუტი სუფსა - ნატანების მასივის მიმართულებითაა.

გერმანე შენგელაძე გამოცდილი შოფერია და ამიტომ სრული იმედი გვაქვს, რომ მანქანა არც ერთი წუთით არ დაიგვიანებს. თუმცა მას მთელი დღე მოუხდება გზაში ყოფნა.

ფოთი - სუფსის შოსეს, მარჯვენივ ზღვა მოჩანს, მის მარცხნივ კი, გურიის ჭაობებს „გაუხსნიათ გულ-მკერდი".

ფოთიდან ოთხი ვერსის მანძილზე სოფ. მალთაყვასთან ახლად ორგანიზებულია ბავშვთა საზღვაო კურორტი. საექიმო ექსპერტიზამ დაადასტურა, რომ მალთაყვის კურორტი შედარებით ქობულეთთან უპირატესობის ღირსია. მაგრამ ის ზამთრობით ჯანმრთელობის უბადლო წყაროდ გადაიქცევა მხოლოდ მაშინ, როდესაც ზღვის ნაპირიდან აღმოსავლეთით, ე. წ. იმნათის ტბის გარშემო მდებარე ჭაობებს მოუღებს ბოლოს კოლხიდმშენი.

ამ საკითხზე მოსაუბრე **ინჟ. ნოდიამ** ზოგის პირად მანქანა და მოზანავენი შენიშნა.

გერმანემ „თორპედო" შეაჩერა და სულ ორიოდე წუთის შემდეგ გამოირკვა, რომ ახლად გაცნობილი „ტურისტები" კოლხიდმშენის საქმიანზე მოსკოვიდან მოვლინებული ამხანაგებია.

ფოთში დაბრუნება მოუხერხებელი იყო. ცოტა ხნის შემდეგ ამხ. **ნოდიამ** სილაზე მოხაზა კოლხიდმშენის რუკა და გააცნო დაინტერესებულ ამხანაგებს საქმის ვითარება.

იმპროვიზირებული ლექცია ფრიად ნაყოფიერი გამოდგა. მართალია, სტუმრებს ფოთში დახვდებოდათ მთავარი ინჟინერი ამხ. **გოგიჭკორი**, მაგრამ ამ წინასწარმა მომზადებამ ლია ცის ქვეშ უსათუოდ საერთო წარმოდგენა მისცა მათ კოლხიდმშენზე წარმოებულ მუშაობის შესახებ და ამდენად გაადვილა დასახულ ამოცანის შესრულება.

თავდადება და დავალებულ საქმისადმი სიყვარული ასე ნაყოფიერს ხდის მასში ჩაბმულ ყველა ენთუზიასტის თითოეულ წუთს, ხოლო სილაზე დახაზულ რუკას. ისტორიის ქარტეხილებისათვის უძლეველ რკინა - ბეტონის საფუძვლის უყრის.

***

მალთაყვიდან ნახევარი საათიც არ დაგვჭირვია სუფსამდე.

კოლხიდმშენის მადლიანი ხელი აქაურობასაც ამჩნევია. სხვა მრავალ საყურადღებო მიღწევათა შორის. სუფსაში ხაზგასმით აღსანიშნავია ერთერთი საცდელი ნაკვეთი (ფართობით 150 ჰექტ.), რომელიც ბადისავით დაქსელილია ღია და დახურულ არხების კომბინირებულ ქსელით. გარდა ამისა, ამ ფართობზეა გამართული საბჭოთა კავშირში თოლადისაგან პირველად დამზადებული სადრენაჟო მილები.

საწარმოო გეგმების გადაჭარბებით შესრულებით შეხვდენ ა.ლ.კ.კ. 15 წლის თავს
ამხ. შარაშიძის დამკვრელმა კომკავშირულმა ბრიგადამ საკამვოლო ცეხში კომკავშირის 15 წ. თავს შეხვდა გეგმის 115 პროც. გადაჭარბებით შესრულებით.

კომბინირებულ სისტემით დაშრობის ცდამ თავიდანვე უდიდესი ეფექტი გამოიღო. ამ მეთოდით მიღებული მაჩვენებლები მაქსიმალურად მაღალია და ამიტომ სადაც ეს მოსახერხებელია, იქ ამიერიდან ნიადაგის დაშრობა ამ სისტემით უნდა მოხდეს.

***

სუფსა - ნატანების მასივის „სიმძიმის ცენტრი" ლანჩხუთის მიმართულებით დევს. ჩვენც იქით მივემშურებით. გზის ნაპირები სიმინდის თვალუწვდენელ ზღვითაა დაფარული. არსად ჩანს მიჯნები და მთელი საყანე ნაჭრები ოდნავ შეყვითლებულ, ერთ მთლიან უზარმაზარ ხალიჩად გაშლილა. ეს არც საკვირველია, რადგან ლანჩხუთი მთლიანი კოლექტივიზაციის მოწინავე რაიონია, სადაც კოლმეურნენი ნამდვილად გაერთიანებულ და ამხანაგურ შრომით მტკიცედ იბრძვიან კოლექტივის თითოეულ წევრის კეთილდღეობისათვის.

ლანჩხუთის კოლექტივიზირებულ საყანე ადგილების გაფართოება კიდევ არის შესაძლებელი დასავლეთით, რომ ამ განზრახვას დაბრკოლებათ ჭაობები არ ელობებოდეს წინ.

მაგრამ ამ უბანზე უკვე დაწყებული მუშაობა სულ მოკლე ხანში გადასჭრის ამ პრობლემასაც და „კოლხიდმშენის" თაოსნობით ჭაობებისათვის „ჩამორთმეული" მამულები კონფისკაციის წესით გადაეცემა ლანჩხუთის კოლმეურნეებს.

ლანჩხუთის რაიონში მიმდინარე წლის ამოღებულია სულ მიწის 35 ათასი კუბ. მეტრი, გეგმით კიდევ ამოსაღებია 179.000 კ. მეტრი.

ამ ამოცანის შესრულებისათვის აუცილებლად საჭიროა 440.000 კაცდღე, ე. ი. საშუალოდ ყოველდღიურად გამოყვანილ უნდა იქნეს 800 მუშა, ფაქტიურად კი საშუალოდ სამუშაოებზე დღიურად 277 მუშახელი იმყოფებოდა (ცნობები შეეხება მესამე კვარტალს. **გ. ზ.**) რაც ცხადია, გეგმის შესრულებას საფრთხის წინაშე აყენებს.

საჭიროა გადამჭრელი ზომების მიღება, რომ კოლმეურნეობებმა ორგანიზებულ წესით მისცენ კოლხიდმშენს მისთვის ყოველდღიურად საჭირო მუშების რაოდენობა. ამ საქმის დაკვრითი ტემპებით მოგვარება ლანჩხუთის პარტპროფესიონალურ ორგანიზაციების საპატიო ამოცანას წარმოადგენს.

***

კოლხიდის დაბლობის დაშრობა თავის განვითარების პირველ სტადიაშია. დასაშრობ 214 ათას ჰექტარიდან სოციალისტურ მეურნეობის სამსახურში ჩაყენებულია: ექსტენსიურად დაშრობილი—5.500 ჰექტარი და ინტენსიურად დაშრობილი—3645,6 ჰექტ.

აქედან დიდი ნაწილი უკვე საბჭოთა და კოლექტიურ მეურნეობების განკარგულებაშია გადაცემული, სადაც სოციალისტურ მრეწველობისათვის საჭირო ნედლეულმა უნდა იხაროს და იზარდოს.

აკაკი წერეთელი და ჭიათურის შავი ქვა

(ფაბრიკა-ქარხნების ისტორიის მასალებიდან)

ბ. მ ე გ უ კ ე

ჭიათურის შავი ქვის მრეწველობის, საქართველოში სამრეწველო კაპიტალიზმის ამ პირველი მძლავრი ბიძგის დაწყება მჭიდროდ არის დაკავშირებული აკაკის სახელთან. ჭიათურის შავი ქვის მრეწველობის ისტორიის კომისიას სტალინის ინსტიტუტთან, რომელიც ამ ჟამად აგროვებს ამ ისტორიისათვის საჭირო მასალებს მოეპოვება უტყუარი დოკუმენტები იმისა, რომ საქართველოში სამრეწველო კაპიტალიზმის პირველი აკვანი აკაკის დაურწევია და ის ყოფილა შავი ქვის არა მარტო პიონერი და აღმომჩენი, არამედ მისი პირველი მრეწველიც.

საინტერესოა ზოგიერთი დეტალი, ზოგიერთი წვრილმანი იმის შესახებ, თუ როგორ დაიწყო ეს უდიდესი საქმე პირველად, ვინ მიაქცია და ან რა შემთხვევის გამო მიექცა მას ყურადღება. ამხ. კარპეზ მოდებაძის ხელთნაწერ მემუარულ ნაშრომში მოიპოვება ერთი ღრმად მოხუცებული გლეხის ნაამბობი.

ეს გლეხია ჭიათურის მცხოვრები, ვანო ი. ვაშაძე, ეხლა 70 წელს გადაცილებული, მაგრამ საკმაო ჯანსა და მხნეობაზე მყოფი და დღესაც ფიზიკური შრომით მომუშავე. აი რას მოგვითხრობს ეს ვაშაძე:

„ეს ამბავი მოხდა რუსეთ-ოსმალეთის ომის დასრულების ერთი წლის შემდეგ. ამ წელს ჩვენში გაყვანილი და დასრულებული იყო ზესტაფონ-ჭიათურა-საჩხერის შარა გზა.

ერთ მშვენიერ დღეს ამ შარა გზის მახლობლად ბიძაჩემ საყო ვაშაძის ვენახში ვმუშაობდი. იყო შემოდგომის მზიანი დღე. უცებ ვხედავთ შარა-გზაზე მოდის ეტლი, რომელშიაც სამი კაცი ზის. წინა დღეებში ამ რაიონში დიდი ნიაღვრები იყო და ზედაოვან მთებიდან ჩამოზვავდა მიწა, ხრეში, ქვები და ახალი გზა იმდენად ააკორკოტა, რომ გავლა შეუძლებელი იყო... ეტლი შიადგა ზვარს და შეჩერდა. ეტლიდან გადმოდის ერთი ყმაწვილი და ხელს გვიქნევს, გვეძახის.

ჩვენც მივდივართ და ვხედავთ, რომ ეს ყმაწვილი ივეთ სახელოვანი პოეტი —აკაკი წერეთელია და მასთან ერთად ორი უცნობი უცხოელი. აკაკი წერეთელმა მოგვთხოვა გაგვეწმინდა ეტლი ზვავისაგან, რომ ეტლს გავლა შეძლებოდა. ჩვენ რასაკვირველია, შევუდექით მუშაობას, უარის თქმა არ შეიძლებოდა ერთი იმიტომ, რომ ის თავადი იყო და ამას გარდა ცნობილი პოეტი და განათლებული კაცი.

როდესაც გზას ზვავიდან ვსწმენდდით, მომიხდა ერთი დიდი ლოდის აწევა და გადაგორება. ეს შავი ლოდი, დაახლოებით ოთხი - ხუთი ფუთი იქნებოდა და გადაგორების დროს გატყდა. აკაკი წერეთელი და ორი უცხოელი, რომლებიც მას ახლდნენ, გააკვირვა და დააინტერესა ამ ქვამ, გამოგვკითხა თუ საიდან არის ეს ქვა ბევრია თუ არა ასეთი ქვა და სხვა. ჩვენც ვუპასუხეთ, რომ ასეთი ქვით სავსეა ახლო-მახლო სოფლები ზედაოვანი პერევისით, მღვიმევი, რგანი და მით ადგილობრივი მოსახლეობა ლობეებს და ყორეებს აკეთებს თქვა.

აკაკი წერეთელმა და მისმა სტუმრებმა ამ ქვის რამოდენიმე ნატეხი წაიღეს და გასწიეს საჩხერისაკენ. დაგვებარეს ორი-სამი დღის შემდეგ კვლავ დავბრუნდებით და გვიჩვენეთ, თუ სად მოიპოვება ასეთი ქვებიო. მართლაც ორი-სამი დღის შემდეგ ისინი უკან დაბრუნდნენ და ჩვენც წავიყვანეთ ზედა რგანში. ვაჩვენეთ ქვა ნაწმთის ადგილი, რომლის ზედაპირზედაც ბევრი იყო ასეთი ქვები. ვაჩვენეთ აგრეთვე ადგილობრივ მცხოვრებლებისაგან ამ ქვიდან გაკეთებული ყორეები პერევისისა და მღვიმევზედაც მიუთითეთ, რაც ზედა რგანის მთიდან პირდაპირ ჩანდა. ისინი ადგილზე დიდხანს დარჩნენ, ბევრს ათვალიერებდნენ ადგილებს ზინოკლით, ბევრსაც ლაპარაკობდნენ. მაგრამ რას ლაპარაკობდნენ, ჩვენ არ გვესმოდა, რადგანაც ისინი რუსულად ლაპარაკობდნენ.

წაიღეს რამოდენიმე ქვა და გასწიეს ცხრილისაკენ. ამის შემდეგ აკაკი წერეთელმა რამდენჯერმე წაიღო შავი ქვა მცირე რაოდენობით. პირველად მან წაიღო ორი ცხენით ოთხი ყუთი ქვა.

ერთი წლის შემდეგ აკაკი წერეთელმა თბილისიდან გამოგზავნა კაპანაძე და დაიწყო მან ზედარგანში ქვანახშირის დამუშავება და ზესტაფონში გაგზავნა".

როგორც სხვა დოკუმენტებიდან ჩანს აკაკი იმ ხანებში ძალიან გაუტაცებია შავი ქვის საქმეებს. აკაკის მეტად მძიმე პირობებში დიდი შრომა და მუშაობა გაუწევია შავი ქვის მრეწველობის დასაწყებად. ეს სულ 54 წლის წინანდელი ამბავია, თანამედროვე ეპოქას არც ისეთი დიდი მანძილით დაცილებული, მაგრამ ისეთ კონკრეტულ გარემოცულობაში მომხდარი,

სალომე ჩინჩალაური, პირველი მუშა-ქალი ჭიათურაში, ბრუნდება შინ და მიაქვს დასარეცხ-დასაკერებლად მუშების ტანისამოსი და ხალხლები.

რომ მკითხველს ვერ წარმოუდგენია, თუ ამ დროიდან მას მხოლოდ 54 წელიწადი ყოფს, იმდენად პრიმიტიულად, პირველყოფილად და კურიოზადაც მოეჩვენება მოთხრობილი ამბები.

აი რა წერილი მიილო აკაკის მამამ აკაკის შესახებ.

ძმაო როსტომ!

„შენი შვილი რომ რუსეთიდან დაბრუნდა, ჩვენ ყველანი სიხარულით მივეგებეთ: გვეგონა, რომ ოჯახს ფეხზე დააყენებდა და ჩვენც, მისიანებს, ბევრად გვარგებდა, მაგრამ მის ნაცვლად, რომ სამსახურში შესულიყო და წინ ბიჯი წაედგა ან ადვოკატობით სხვებსავით მოეხვეჭა რამე, ეგ დალოცვილი მესტვირეობას გამოუდგა და ლანძღვით ქვეყანა გადაიკიდა... ეხლა კიდევ აუჩემებია, რაღაც შავი ქვა და თურმე იძახის: „ქვეყანა უნდა გავამდიდროო" და ქვეყანას თავს უბად ალებინებს. ხუთშაბათს მიხეილ წერეთელი იყო ჩემთან, ისიც ძალიან სწუხს: რა ვქნა სიგიჟე არაფერში ატყვია და ასე ახირებულად კი იქცევაო... სალომე წერეთლის ქალს ოთხმოც თუმნად სულ უძლევია რაც შავი ქვა კი აქვს; მაგრამ აკაკის, უთქვამს: თქვენის უმეცრებით ამ შემთხვევაში მე არ შემიძლია ვისარგებლო და არენდით აულია წელიწადში ხუთის თუმნად: ერთი წლის, მგონი, კიდევაც მიუცია წინდაწინ... ნეტავი ფულს მაინც რამე ლუპავდეს. მე კი განა ცოტა მაქვს ქვა-გუნდა. რგანისა და მღვიმევის ხრიოკები სულ შავი-ქვა არ არის? წაილოს, ღმერთმა მოახმაროს და თუ შევეცილო იუდას თანამგზავრი ვიყო. დათია ჩიხრიხისათვის უთქვამს: ჭიათურაში ადგილები იყიდეო, რადგანაც იქ ერთ დროს რკინის გზა უნდა მოვიდესო და ეს კი ნამეტანია... თავის ქნევითა და მწუხარებით დაამატა მიხეილმა.

მართლა ჩემო როსტომ, ძალიან საკვირველი სანახავი არ იქნება ღვიმეზე რკინის გზა, ადვილი იქნება, მერე კიდევ თუ ჯოჯოეთზედაც გამოიარო, რაღა გვიჭირს მე და შენ. შენ მაინც გეზარება ცხენზე ჯდომა და მაშინ ერთ თვალის დახამხამებამდე შეგიძლია ჩემთან ამოიბრძანდეო... ეჰ, სასაცილოა, რომ ყველა ეს სამწუხარო არ იყოს... ეგ დალოცვილი რას მიედ-მოედება. მტრებს რაზე ახარებს. მისთანა რამეს რათ ამბობს, რომელიც არც ღვთის არის და არც კაცის... ეგება ხუმრობს, მაგრამ რომ არც ხუმრობასა გავს... და ან კი რა ხუმრობაა... აქ იმერეთია... მაგრე ხომ არ იტყვიან, ქვეყანა დასცინის. რიგი რას ამბობს და რიგი რას... ეგრესა შევხედე, თვარა ვიწყენინებდი სწორედ... ურჩიე რამე და თუ საჭიროთ დაინახო, ეს წერილიც გადაეცი.

შენი **კონსტანტინე.**

არის კიდევ უფრო სხვა საინტერესო დოკუმენტები აკაკის შავი ქვის მოღვაწეობის შესახებ, მისი გაკოტრების და ამ საქმეში ფულის წაგების შესახებ საფრანგეთის კამერსანტთან მისი კავშირის შესახებ და სხვ.

(გაგრძელება იქნება).

კავკასიის ტყვე

ალ. პუშკინი

ნაწილი პირველი

ჩერქეზნი, შვილნი კავკასიისა,
ქოხთა ზღურბლებზე უსაქმოდ სხედან
და საუბრობენ ჩვეულ სიდინჯით
სილამაზეზე თავიანთ ცხენთა,
ბრძოლის დამღუპველ ალიაქოთზე
და განცხრომაზე ველურ ყოფისა;
თაა იგონებენ გაფრენილ დღეებს,
სიჭაბუკეს და განცდებს ყრმობისა,
თავდასხმებს, ლაგმის ოსტატურ ხერხებს,
ისრის სიმარჯვეს, ბასრივით ნალესს
ხმლის გაელვებას, დაფერფლილ სოფლებს
და შავთვალება ტყვე ქალთან ალერსს.
ყრუ სიწყნარეში მოდის ბაასი,
მთვარე ნისლებში დასცურავს ლაღად:
უცებ ჩერქეზმა მოაგდო ცხენი,
თრთი ვარსკვლავივ სანთით ჭალად.
„აი ტყვე რუსი!" ყვირის მხედრი და
ქამანდით ჭაბუკს მოათრევს კისრით.
მის დაძახილზე მორბის აულით
ბრბო, მძვინვარე და უძღები სისხლით.
მაგრამ ტყვე, მუნჯი, გაცივებული
და საცოდავად შესახედარი,
დახახიჩრებულ სახით და თავით,
შედის უძრავად, როგორც ცხედარი.
ვერ ხედავს მტერთა საზიზღარ სახეს,
არც ესმის მათ წყევა-მუქარა:
გამხრწნელ სამარის სიცივით სუნთქავს
და ელანდება კუბო, სუდარა.
ტყვე დიდხანს იწვა გარს შემორტყმული
თავდავიწყების მძიმე რკალებით
და მას შუადღის მხიარული მზე
დაქათქათებდა ელვარებით.
და გაიღვიძა მასში სიცოცხლემ,
მოსწყდა მის ბაგეთ სისუსტის კვნესა;
წამოიწია ნელა და ირგვლივ
მოავლო თვალნი მინდორს და ტყეს:
ხედავს გარშემო აუღებელ მთებს,
ავაზაკ ტომის მიუვალ ბუდეს,
ზღუდეს ჩერქეზთა თავისუფლების,
ლურჯ ცას კალთაში თავსა რომ უდებს.
და, ვით სიზმართა საშინელება,
მას მოაგონდა თავის ტყვეობა,
და შემოესმა, — ვით აჩხარუნდა
იმის ფეხებზე ბორკილთ მძლეობა,
საშინელმა ხმამ სთქვა ყველაფერი!...
და მის გარშემო ჩამოწვა ბნელი.
აწ კი მშვიდობით თავისუფლებავ!
ერგო მას ხვედრი მძიმე და ძნელი:
იგი მონაა...

ტყვე სახლებს უკან,
ეკლის ღობესთან წევს ფერწასული;
არვინ დარაჯობს; სდუმს დღეს აული:
ყველა ჩერქეზი მინდვრად გასულა.
მის წინ იშლება მწვანე ზოლებად
ველები, სივრცე ეთეროვანი,
აქ გორაკები — ეს მთის ძარღვები,
იქ მწვერვალები ერთფეროვანი.
მათ შორის მხოლოდ ერთი გზა მიდის,
პირქუშ სივრცეში რომ იკარგება...
გასცქერის ტყვე და ჭაბუკ გულს მძიმე
ფიქრი აღელვებს და იკლაკნება.
ამ შორეულ გზას მიჰყავს რუსეთში,
მხარეში, სადაც ცეცხლებ პრიალა,
აინთო მისი ახალგაზრდობა
და სიხარულის შესვა ფიალა;
სადაც უყვარდა ბევრი ძვირფასი
სახე, უნაზეს, ღრმა სიყვარულით;
სადაც დალუპა ქარიშხლით სავსე
ბევრი იმედი და სიხარული;
სადაც მრავალჯერ გადაეხვია
ღრმა მწუხარება, მრისხანე, ჭუჭყ...
და ბევრი, ბევრი სხვა მოგონებაც
უკეთეს დღეთა ჩაჰკლა გულში.
მან, განსჭვრიტა რა ხალხი, ქვეყანა,
იცოდა უნდო ცხოვრების ფასი:
ტრფობაში — გიჟის ოცნება ნახა,
მეგობრის გულში — ღალატის თასი!
მოსწყინდა... და რომ ამაო მსხვერპლი
არ გამხდარიყო მშხამავ წამების,
შურით დატვირთულ პირმოთნეობის
და გულუბრყვილო ცილისწამების, —
სოფლის მგმობელმა და ტყის არიფმა,
მშობლიურ საზღვრებს მოსწყვიტა თვალი
და გადაფრინდა უცხო მხარეში
თავისუფლების ოცნებით მთვრალი.
თავისუფლებავ! ის შენ გეძებდა
მთვარით დაფერილ ქვეყნის მიწაზე.
დაფერფლა სული რა ვნების ცეცხლში
და გაუგრილდა გული ლირაზე,—
მძლე მღელვარებით უგდებდა ყურს
შენზე გალობას აღტაცებითა
და შენს ამაყ კერპს, რწმენით და ლოცვით,
გულში იკრავდა გატაცებითა.
აღსრულდა... მიზანს აღმაფრენისთვის
სხვას ვერას სჭვრეტდა ქვეყნის არენით,
და თქვენც, ლანდებო უკანასკნელნო,
თქვენც კი აწ მისგან მიიმალენით!
იგი — მონაა, აწ ენატრება
საჭარის ერდო, ცივი და ბნელი,
და, დაყრდნობილი სიპ ქვაზე თავით,
ტანჯულ სიცოცხლის ჩაქრობას ელის.
მზე მიიმალა მთების გადაღმა,
შორით გაისმა გუგუნი ვრცელი,—
ეს მინდვრებიდან ბრუნდება ხალხი
აულში, მხარზე ელვარე ცელით,
ყოველ ოჯახში აინთო ცეცხლი
და ხმაურობა თანდათან მიწყდა:
გაშალა ღამემ წყვდიადის ფარდა —
ნაზ სიწყნარეში ჩაითქა მიწა:
შორი მთებიდან მორბის ნაკადი
ქვებიდან ქვებზე, თვალებ ელვარე;
და მოეხვია ცქრილი ღრუბელი
კავკასიონის მთინარ მწვერვალებს...
მაგრამ ვინ არის მთვარიან ღამის
სიჩუმეში რომ მოიპარება.
ხან გამოჩნდება, ვით მოჩვენება,
ხან კი ჩეროებს მოეფარება?
მობრუნდა რუსი და გამოფხიზლდა,
გარემოს მშვიდად მოავლო თვალი,
და ხედავს: მის წინ, მუნჯურ სალამით,
სდგას ახალგაზრდა ჩერქეზის ქალი,
უცქერის ქალწულს და ფიქრობს: „ეს ხომ
ცრუ და მაცდური არის სიზმარი,
თამაში ღელვით დაქანცულ გრძნობის
და მოჩვენება, ფუჭი, ცისმარი?"
მაგრამ ქალწული, მთვარით ნაზუქი,
მის წინ მუხლით იხრის გულის ძგერითა
და სიბრალულის ღიმით ტანჯულ ტყვეს
აწვდის გრილ კუმისს წყნარის ხელითა.
ტყვეს კი ფიალა მაცოცხლებელი
არ ახსოვს, ლამაზ თვალითა ხვრეტავს
და იჭერს ხარბად მომხიბლავ სიტყვებს
და ახალგაზრდა ქალწულის ჭვრეტას.
მან უცხო სიტყვა არ იცის, მაგრამ
ქალის ნაზი ხმა, ლაწვთა სიცეცხლე
და გამოხედვა ალერსით სავსე,
მას ეუბნება: ტყვეო იცოცხლე!
და ტყვეც ცოცხლდება, იკრებს ძალღონეს,
ემორჩილება ლამაზის სურვილს:
იღებს ფიალას, სიცოცხლის მომგვრელს,
და იმით იკლავს საშინელ წყურვილს.
და შემდეგ ისევ ეყრდნობა ქვაზე
დამძიმებული თავით და ძალით,
მაგრამ მის მიმქრალ, უსიცოცხლო თვალით
მაინც იზიდავს ჩერქეზის ქალი.
და ახე, დიდხანს მის წინ უძრავად
ზის მზე ქალწული, დაფიქრებული,
თითქოს სურს მუნჯურ თანაგრძნობითა
აწუგეშოს ტყვე, გაფითრებული.
ხშირად დაწყებულ სიტყვის სათქმელად
იხსნება მისი ბაგე ლამაზი,
მაგრამ ცრემლებით ევსება თვალი,
ტრფობის წალკოტში სევდით ნახაზი.;
დღეს დღე მიჰყვება, ვით ლანდსა ლანდი;
ის კი, ფეხებში ბორკილ გაყრილი,
მთებში ნახირთან ატარებს დღეებს.
ნესტიანი და საგრძნობლად გრილი
იფარავს მღვიმე მწველ სიცხისაგან,
და როცა მთვარე იელვებს, გაშლის
ქედებს გადღმა ვერცხლის ფერ ნათელს

და მთათა შუბლზე სიბნელეს წაშლის, —
ჩერქეზის ქალი ჩრდილ დაკრულ ბილიკს
მიჰყვება ფრთხილად, ქუდულ ნაბიჯით,
და მოაქვს ტყვესთან ღვინო, კუმისი,
თოვლივით თეთრი ფეტვი და ფიჭა
და საიდუმლოდ ვახშმობს იმასთან;
ნაზ ხედვით გულსა ტრფობისთვის უხსნის
და საუბარში ბუნდოვან სიტყვებს
ხელის და თვალის ნიშნებით უხსნის;
უმღერს ბედნიერ საქართველოზე
და მაღალ მთებზე აღმაფრენითა
და სულის სწრაფვით მათ მზიურ მხოვნას
გადასცემს უცხოს უცხო ენითა.
იმას პირველად უყვარდა გულით,
ქალწულებრივი ნაზ სიყვარულით.
მაგრამ რაი? რუსის ჭაბუკმა სულმა
ვნებათა ღელვა და სიხარული
უკვე დაჰკარგა დიდი ხანია:
მას არ შეეძლო ღიად და გრძნობით,
ახალგაზრდული პირდაპირობით,
რომ ეპასუხნა ტრფობისთვის ტრფობით.
შესაძლო არის მას ეშინოდა:
როგორც ტყვეობის განცდა ცისმარი,
რომ ხელახლად არ მოგონებოდა
დავიწყებული ტრფობის სიზმარი.
არ ხჭკნება უცებ ახალგაზრდობა,
არც აღტაცება ერთბაშად გვტოვებს.
და სიხარულით ჩვენ არა ერთხელ
კვლავ მოვეხვევით ვარდის ნაზ რტოებს,
მაგრამ თქვენ, პირველ ტრფობის განცდებო,
შთაბეჭდილების მზიდ რომ ინთებით.
ალნო პირველი გატაცებისა,
თქვენ კვლავ არასდროს არ მოფრინდებით!
გეგონებოდათ—ტყვე შეეჩვეოდა
დუხჭირ პირობებს, სულის მღარავთა,
მაგრამ მონობის მწუხარებას და
ამბოხების ცეცხლს გულში მფარავდა.
დილა-ადრიან პირქუშ კლდეთ შორის
ხეტიალობდა, გული უძგერდა
და შორეულ მთებს, ლურჯს და ჭაღარას,
თვალგაშტერებით დიდხანს უცქერდა
რა დიდებული სურათი იყო!
მარადიული ტახტები თოვლთა,
თხემებზე, ღრუბელთ უძრავ ჯაჭვებით
ეჩვენებოდათ შორიდან თვალთა:
და ბუმბერაზი ორთავიანი,
ყინულთ ბრწყინვალე გვირგვინით თავზე,
იალბუზი კი, მედიდურ სახით,
მათ შორის თეთრად ელავდა ცაზე.
ხშირად ქარიშხლის წინამორბედი,
როს გრუხუნებდა გრიგვინვა გრიგალით,
ტყვე აულის წინ იჯდა მთის თავზე;
განცქეროდა სივრცეს გულის ფრიალით.
იმის ფეხებთან შავი ღრუბლები
ბოლავდნენ, ირგვლივ ფართოდ გაშლილნი,
და ფრთა ფართალა ორთქლთა რაზმები
მიჰქროდნენ ცისკენ, ველით აშლილნი:
შეშინებული ირემი უკვე
ეძებდა საფარს სალკლდეთა შორის,
და არწივები, კლდიდან აფრენილნი,
ხმასა აძლევდნენ ერთმანეთს შორით;
ჯოგთა და ნახირთ ბღავილ-ხმაური
ქარიშხალის ხმაში იკარგებოდა;
სჭექდა, გრგვინავდა და ღრუბელთ შორის
ელვა გველივით იკლაკნებოდა...
უცებ მის ბედზე—წვიმა და სეტყვა
წამოუშენდა... გიჟმაჟი ღვარი
სთხრიდა ციცაბო კლდეებს და ლოდებს
მოაგორებდა ზათქით და ზარით.—
ტყვე კი ელოდა მზის დაბრუნებას
გრგვინვიან ღრუბლის გაღმა მხარიდან
და სიხარულის თრთოლვით ისმენდა
ლმუილს, მოფარდნილს ქარიშხლიდან.
მაგრამ გლისყურს ევროპელის
ეს საკვირველი ხალხი იქცევდა:

მათ ზნე, აღზრდა, სარწმუნოება—
მაში უცნაურ განცდებს იწვევდა.
უყვარდა მათი სადა ცხოვრება,
სტუმართმოყვრობა და გული წრფელი,
მიმოხვრა ჩქარი, თავისუფალი,
ბრძოლის წყურვილი და მტკიცე ხელი...
და საათობით უცქერდა ხშირად,
როცა ჩერქეზნი, ცქვიტი და მარდი,
ფართო მინდვრებსა და გორაკებზე,
ბანჯგვლიან ქუდით და შავი ნაბდით,
წინ ღრმად წახრილი და დაბჯენილი
უზანგოებზე მოქნილ ფეხებით,—
მიჰქროდა ლაგამ მოშვებულ ცხენით,
რომ შეესწავლა ბრძოლის ხერხები.
ხიბლავდა იმას მისი ლამაზი
ტანისამოსი, საბრძოლო, სადა:
ჩერქეზი მუდამ აღჭურვილია
სახლში თუ გარეთ, მიმოდის სადაც;
თან დააქვს—ჯაჭვი, სიათა, შუბი,
ქამანდი, შვილდი, ხანჯალი, ხმალი —
ეს მისი სატრფო და სიამაყე
მეგობარი და ნუგეშის თვალი.
მას ვერაფერი აკრთობს, აშინებს:
მისთვის ერთია—ცხენით თუ ფეხით;
მუდამ ერთი და იგივე არის—
მტკიცე, უჩრუნველ ყაზახთა მეხი.
მისი სიმდიდრე ფიცხი ცხენია,
ჯოგში გაზრდილი, მარჯვე, ამტანი,
მისი ერთგული და ამხანაგი,
ყოვლის მომთმენი, ყველგან გამტანი.
მღვიმეში, ველზე, ყველგან, ყოველთვის—
განაბულია მხეცი მის გულში
და, როს შენიშნავს, ვერაგი მხედრისა,
მყის ეკვეთება ჯიქურ, პირქუში.
ერთის შეტევით სწყვეტს ბრძოლის ბედსა,
მომარჯვებული საგდებლით ხელში,—
და გაფრენილი ქამანდი უკვე
საწყალ მგზავრს კისრით მიათრევს ხევში.
მიფრინავს ცხენი ოთხამოლებით,
გაბედულების ცეცხლს მყრის ტორებით:
სერავს ჭაობებს, ხრამებს, ჯაგნარებს...
და უკან რჩება სისხლის ზოლები.
მის წინ ჭაღარა მდინარე შხუის—
ის ადუღებულ სიღრმეს მიტოპავს
და მგზავრი, ჩაგდებული უმწედ უფსკრულში
ნთქავენ ტალღები, თუმც ისევ ტოკავს.
ქანცი—მილეული, სიკვდილსა ნატრობს—
და მისი სუნთქვა კიდევაც სდაღავს...
მაგრამ მუხლმაგარ გაჭენებულ ცხენს
ის ქაფმოდებულ ნაპირზე გამყავს.
ან ხოლო წაავლებს მოხდაკრულ კუნძსა,
რქებს რომ მდინარის ზვირთებში სძირავს
როცა ბორცვებზე უმთვარო ღამე
წამოწოლილა და წყნარად სძინავს,
და მოგზაური თავის საჭიროს
იმის ახლოდან ფეხებზე მკიდებს—
ჩაფხუტს, ფარს, ჯავშანს, სიათას, კაპარჭს,
ნაბადს... და ათას სხვა რამეს კიდევ
და ჩქარ ზვირთებში გადაეშვება
ყრუ ღამე არის... ღმუის მდინარე...
და ის შორეულ ნაპირებისკენ
მიჰყავს მძლე ნაკადს, ტალღებს მძვინვარეს;
სადაც ყაზახნი, შუბზე თავბჯენით,
ჩაშტერებული მდინარის სრბოლას
გასცქეროდნენ ჩუმად მიწაყრილიდან.
მწვანე ნაპირებს რომ მისდევს ზოლად;
და მათ მხნეობლად წყვდიადში უცებ
ამოყურდება ისარი მწყვლელი...
ყაზახო, რაზედ დაფიქრებულხარ?
თუ გაგონდება ბრძოლები ძველი,
ბანაკი ვრცელი და უკარებო,
სიკვდილის ველი, სისხლით ნაფერი,
ბრძოლის წინ გუნდის ლოცვა, სამშობლო, —
ცრუ სიზმარია, სხვა არაფერი!

შეჩვენდე, მხარევ თავისუფალო,
მამათა სახლო და წყნარო დონო,
თქვენც მეომარნო და თქვენც ლამაზნო
ქალწულნო, მარად ტკბილო მოსაგონნო!
მტერი უჩინო ნაპირთან არის.
ძვრება ისარი ბუდის პირიდან,—
ვარდება უცებ ყაზახი მკვდარი
სისხლით შეღებილ მიწაყრილიდან.
ან როს ჩერქეზი მამეულ სახლში
ზის და იმის წინ ლეკის ლადარი,
ოდეს ცა ბნელი, მოღუშულია,
წვიმს და თარეშობს გარეთ ავდარი;
უდაბურ მთებში ნაგვიანევი,
დაღლილი მგზავრი მოუხვევს ცხენით,
შედის იმასთან და მოკრძალებით
ცეცხლს მიუჯდება, თვალების ბრწყინვით
მაშინ მასპინძელს დინჯ მისალმებით
მოაქვს შარბათით სავსე ფიალა
და სასმელს, ტკბილს და სამხიარულოს,
სთავაზობს სტუმარს ალერსიანად..
შემდეგ ისვენებს ბოლიან სახლში
ხვეულ ნაბდის ქვეშ და არ აკრთობს ჯავრი;
დილით კი სტოვებს სტუმართმოყვარულ
ოჯახს მადლობით და მიდის მგზავრი.
ზოგჯერ, ბრწყინვალე ბაირამის ჟამს,
ერთად თავს იყრის ყმაწვილკაცობა,
თამაში თამაშს სცვლის მხიარული,
არის სიცილი, არის გართობა:
ხან შორს, ღრუბლებში, ფრთიან ისრებით
იქ მონავარდე არწივთ გმირავენ;
ხან ციცაბოდან, ირმულ მოწყვეტით,
ხტუნიან ისე, თითქოს ფრინავენ;
ხანკი გარბიან ელვის სიწრაფით,
ფეხთა მეგობრულ წყობით, ხმაურით
და განცვიფრებულ მიწის ვრილ მინდვრებს
აფხეპენ მტვრით და აურზაურით.
მაგრამ ქვეყანა ერფეროვანი
მებრძოლ გულისთვის მოსაწყენია
და ხშირად თამაშს უსაქმურ დღეთა
აკრთობს სიმკაცრის ავი გენია:
გიჟურ ქეიფში მოულოდნელად
გაიელვებენ მრისხანედ ხმლები,
ცვივა მტვერივით თავნი მონათა
და ტაშს უკრავენ სიცილით ყრმები.
დღეს ამ შექცევას გულგრილად უცქერს
რუსი, თუმცა წინად მანაც იცოდა
სახელისათვის ბრძოლა. თამაშო
და თავგანწირვის ცეცხლით იწოდა.
დუელში მტკიცე, დინჯი, გულცივი,
დამღუპავ ტყვიის ჯიქურ შემხვედრი,—
ეხლა ტყვე ახლოს ხედავს აღსასრულს
და შეგინებულ სახელს... ეს ხვედრი
მაინც ვერ აკრთობს, თუმც ოქროს ეძლევა:
შესაძლო არის, ახლაც იგონებს
ტოლ-მეგობრებთან გიჟურ ნადიმებს—
ამ გაწყვეტილ დღეთა ლამაზ სტრიქონებს.
ნანობს ის ეხლა განვლილ დღეებზე
და გაცრუებულ ტკბილ იმედებზე?
თუ იგი ცნობის მოყვარულ თვალით
ამ მინდვრებსა და მაღალ ქედებზე
და ამ უბრალო მძაფრ შექცევაში—
ამ სწორ სარკეში კითხულობს ცხადათ
ამ ველურ ხალხის ზნე-ჩვეულებას,
ქარიშხალით სავსეს, იმავ დროს სადას,
ვინ იტყვის. იგი ღრმად მალავს გულში
ფიქრთა მიმოხვრას, ზღვად რომ იშლება,
და იმის მაღალ შუბლის ფიცარზე
ერთი ნაოჭიც კი არ იცვლება.
ეს კი აკვირვებს მრისხანე ჩერქეზთ,
თან იბრალებენ მის სიყრმეს შორით,
და ამაყობენ ამ დიდ ნადავლით,
როს ჩურჩულებენ ერთმანეთს შორის.

(გაგრძელება იქნება)

თარგმანი: ვ. რუხაძის.

მოქანდაკე ნიკ. კანდელაკი

დავით კასრაძე

ჩვენს მოქანდაკეთა შორის ნიკ. კანდელაკს უკვე განსაზღვრული ადგილი უკავია.

იგი არაა დამწყები. მან უკვე ოსტატის სახელი მოიხვეჭა, ჯერ კიდევ 1926 წ. ლენინგრადის აკადემიაში, სადაც ფაკულტეტის მდივნად ირიცხებოდა.

მისი მასწავლებლები იყვნენ პროფ. მათვეევი და ლიშევი. პირველი — მაიოლის მიმდევარი, ხოლო მეორე როდენისა.

როგორც ვიცით როდენის სკოლისათვის ფორმა განისაზღვრება პსიხოლოგიური, ანუ ფილოსოფიური შინაარსით. მას აინტერესებს სინათლისა და ჩრდილის თამაში. ეძებს რომელიმე ძლიერ შთაბეჭდილების წუთს, რომლის ფიქსაციის შემდეგ დიდ ყურადღებას აღარ აქცევს ნივთის დანარჩენ მთლიანობას. მაიოლის სკოლა კი უარყოფს ყოველგვარ თემატიკას და ესწრაფვება ქანდაკების სრულ ყოფას, ფიგურის სიმძიმეს, კანონიერ თანზომილებას და პროპორციის მოცულობისათვის. მისთვის ყოველი წუთიერი და შემთხვევითი შთაბეჭდილება, რაზომ ძლიერიც არ უნდა იყოს, მეორე ხარისხოვანია, ინდივიდუალური, იგი თითქმის სრულიად უარყოფს მოძრაობას, იძლევა განყენებულ მასას და გამოდის მებრძოლი არქაიკიდან.

კანდელაკმა, როგორც ერთ დროს ბურდელმა, ეს ორი მიმართულება შეაერთა და ჯერ კიდევ აკადემიაში თავის სადიპლომო ნამუშევარში, „მომვლელი ქალი" მოახდინა ფორმისა და შინაარსის შეხმატკბილება, ორი ფორმულის სინთეზი, რისთვისაც დააჯილდოეს საზღვარგარეთ მივლინებით. მაგრამ კანდელაკი აღარ წასულა ევროპაში, ტფილისს მოაშურა და შეუდგა საკუთარი ატელიეს აგებას, რამაც საკმაოდ დიდი დრო წაართვა, თავისი შემოქმედებისათვის ესდენ ძვირფასი და საჭირო.

დღეს კანდელაკი უკვე დაჭიმული ძარღვებით მუშაობს თავის ატელიეში. მართალია ატელიეში თქვენ ვერ ნახავთ მარმარილოს ნაირ-ნაირ ზოდებს, ქვებში ამოკვეთილ ბიუსტებს, ფიგურებს, არც თუ ესკიზებსა და მაკეტებს ნახავთ, ანუ მოდელებს იმ ნამუშევართა, რომლებითაც მოფენილია ჩვენი დაწესებულებები, მაგრამ იქ შეეყრებით უკვე თითქმის მთლად მოთავებულ ელბაქიძის ქანდაკს, რომლითაც შემკული იქნება მისივე სახელობის ვერის დაღმართის სკვერი.

ყველა ჭეშმარიტი ხელოვნება, უწინარეს ყოვლისა, საკუთარი დროისა და საკუთარი კლასის ცოცხალი ენაა.

კანდელაკის ეს ახალი ნამუშევარი უდიდესი აგიტატორი იქნება, როგორც ჩვენი ქუჩის მებუკე, რევოლიუციის დიდი მენაღარე.

ერთ გამოსასვლელ დღეს ძეგლის დასათვალიერებლად ატელიეში ერთმანეთს მოხდენ შარლემანი, მოსე თოიძე, გერონტი ქიქოძე, შ. მიქათაძე. ძეგლმა ყველაზე სათანადო შთაბეჭდილება მოახდინა, გერონტის მცირეოდენი შენიშვნით, რომ ყუმბარის მსროლელის სახე წვერ-ულვაშით გაეხალისებია და მით გადაელახა ჩვენს ოსტატს ცრუ კლასიზმის ჯებირი, რომელიც ითვალისწინებს პირტიტველა გმირებს.

სახელდახელოდ შემატებულმა წვერ-ულვაშის თიხის პარიკმა მართლაც გააცოცხლა ქანდაკი.

უზარმაზარი ფიგურა წარმოადგენს შეგნებულ ტერორისტს გარდაუწყვეტ წუთში.

სისადავე, დამშვიდებული მოძრაობა, ძალა და სიამაყე ტერორისტისა გაგრძნობინებთ, რომ იგი მოქმედებს შეგნებულად. იგი უაღრესად თვითონვეა უმაღლესი ტრიბუნალი, რომელსაც მხოლოდ ხანგრძლივი მოფიქრებისა და აწონ-დაწონვის შემდეგ გამოაქვს ასეთი რევოლიუციური მსჯავრი.

კანდელაკის ტერორისტში თქვენ ხედავთ დიდი ნებისყოფის რევოლიუციონერს, რომელიც ცდილობს ჩამოიშოროს გზიდან ყველა ის ვინც ცდილობს ხელი შეუშალოს ახალ ცხოვრების დამკვიდრებას.

მთლიანად ქანდაკი დადგმულობის ღირსსწაულია.

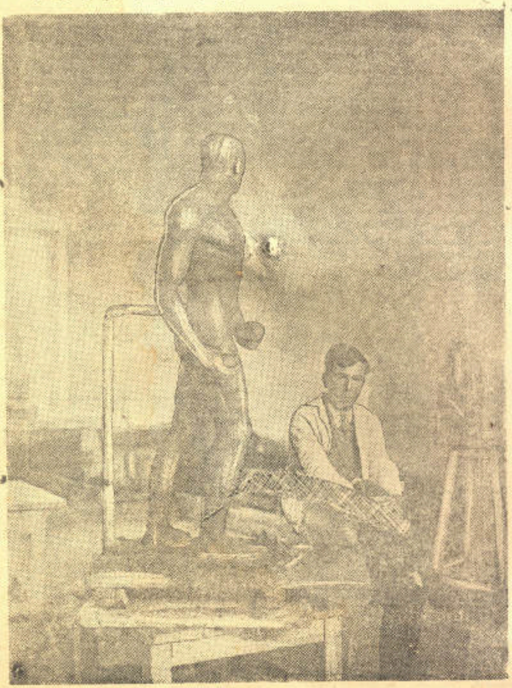

ელბაქიძის ძეგლი — ესკიზებულია მოქანდაკე ნ. კანდელაკის მიერ. ეს ძეგლი დადგმული იქნება ელბაქიძის სახელობის დაღმართზე ტფილისში.

როგორც ვიცით, ქართველმა მოქანდაკეებმა ფიგურათა დადგმულობა დღემდე სათანადოთ ვერ გვაჩვენეს.

იყო ცდა ჩვენი მცხოვანი მოქანდაკის ი. ნიკოლაძის მხრივ, რომ დადგმულობაში ეცადა თავისი ძლიერი ძალა, როგორც ის ასე დიადად გვეჩვენა ბიუსტებში, მაგრამ სათანადო სიმაღლეზე ვერ აიყვანა იგი.

ამ მხრივ კანდელაკი გამარჯვებულად უნდა ჩაითვალოს.

ელბაქიძის ძეგლის ფიგურა ოლიმპიურია, ყოველი ნაკვეთი დასრულებული.

მისი ბეჭები, ცუნთები, კისრის დაჭერა, წელის მძიმე თუ თეძოები თქვენ გაგრძნობინებენ სიმძლავრეს, რევოლუციონურ აქტისთვის უმაღლეს სამზადისს.

ზურგითაც რომ შევხედოთ, უნებურად იქით უნდა გაიხედოთ, საითაც მისი თავია მიღრეცილი.

თვალეში შეხედავთ და უკან მოხედვა არ გჭირიათ — თქვენ უკვე განსჭვრეტთ სივრცეს, საიდანაც იგი მოელოდება თავის კლასიურ მტერს, რომელიც მან უნდა შემუსროს და წალეკოს.

ძეგლი, როგორც ვთქვით, დაუმთავრებელია თუმცა ანატომიურად დამთავრდა კიდეც. იგი საჭიროებს სამოსის ჩაცმას.

ქანდაკებაში ფიგურალური დადგმულობის პიონერი ჯერ კანდელაკია და იმედი უნდა ვიქონიოთ, რომ კიდევ მრავალ ელბაქიძეთა ძეგლებს შეგვიქმნის.

ამ მხრივ ასპარეზი დიდია და იგი რიგზე გადასულია საჭირო ნიჭიერ ახალგაზრდათა წინ გამოსაწვევად, რომელთა შორის კანდელაკი პირველი იქნება.

გამ-ბა „ფედერაცია" ოქტომბრის რევოლუციის 16 წლისთავზე

იაკინთე ლისაშვილი

უკვე ორი წელია, რაც საქ. საბჭოთა მწერლობის გამომცემლობა „ფედერაცია" გამოეყო სახელგამს (ყოფ. „ქართული წიგნი") და განაგრძობს მუშაობას, როგორც დამოუკიდებელი საგამომცემლო ერთეული.

ამ დროის მანძილზე მეტისმეტად მცირე სახსრებით და მრავალი სახის სიძნელეების მიუხედავად გაკეთდა საკმაოდ ბევრი რამ ჩვენი კლასიკოსების, თანამედროვე მწერლობისა და თარგმნილი ლიტერატურის გამოცემის საქმეში.

კლასიკოსებიდან გამოვიდა **ეგ. ნინოშვილის** აკადემიური გამოცემის 1 და 2 ტომი, გამოდის მე-3 ტომი აგრ. სიმონ ხუნდაძის რედაქციით, რომელსაც დიდი ამაგი მიუძღვის ეგ. ნინოშვილის თხზულებათა ნამდვილი ტექსტის დადგენაში შეგროვებისა და სხვა.

გამოვიდა **დანიელ ჭონქაძის** „სურამის ციხე"-ს აკადემიური გამოცემა აგრ. **ფ. მახარაძის** დიდი მონოგრაფიით, **რაფიელ ერისთავის**—რჩეული **ლექსები შ. რადიანის** რედაქციით, **ნიკო ნიკოლაძის** 1 და 2 ტომები. **ს. ხუნდაძის** რედაქციით. გამოვიდა ბესიკის აკადემიური გამოცემა ახალგაზრდა ლიტ. მკვლევარის ალ. ბარამიძის რედაქციით და მონოგრაფიით და მთელი რიგი თანამედროვე მწერლობისა, რომლებიც წარმოადგენენ ჩვენი მწერლობის მოწინავე რაზმს.

საინტერესოა აქვე მოვიყვანოთ დინამიკა წლების მიხედვით თუ როგორ თანდათან იზრდება გამოც. მასშტაბი და გამოცემული ლიტერატურის ოდენობა, მაგ. თუ 1931 წელს გამოცემული იქნა რაღაც ასი ათასამდე ანაბეჭდი ფურცელი, 1932 წელს დაიბეჭდა 600.000 ანაბეჭდი ფურცელი. 1933 წ. მარტო სამ კვარტალში დაიბეჭდა შვიდას ათასამდე ანაბეჭდი ხოლო მეოთხე კვარტალში უნდა დამთავრდეს ბეჭდვა და გამოვიდეს დაახლოვებით მილიონ ნახევრამდე ე. ი. მიმდინარე წელში უნდა გამოვიდეს სულ ორ მილიონზე მეტი ანაბეჭდი ფურცელი.

მიმდინარე წლის მეოთხე კვარტალში შევიდის შოთა რუსთაველის „ვეფხვის ტყაოსანი"-ს აკადემიური გამოცემა კ. ჭიჭინაძის რედაქციით, გამოკვლევებით და შენიშვნებით, რომლის მხატვრული გაფორმება ეკუთვნის მხატვარ ლადო გუდიაშვილს. „ვეფხვის ტყაოსნის" ეს გამოცემა მით არის საინტერესო, რომ მის ტექსტში შეტანილია ათეული ახალი ტაეპები და წარმოდგენილია მისი სრულიად ახალი დაბოლოება.

გამოვა დ. კლდიაშვილის თხზულებათა პირველი ტომი (სულ ორი ტომად) ახალგაზრდა ლიტ. კრიტიკოსის გიორგი ნატროშვილის მონოგრაფიით და აგრ. **ს. კლდიაშვილის** რედაქციით.

გამოვა ალ. ყაზბეგის თხზულებათა სრული კრებულის პირველი ტომი (სულ ათი ტომად) აგრ. გ. ყურულაშვილის საერთო რედაქციით, სპარსული კლასიკოსების ლირიკა ა. ჭელიძის თარგმანი, მოპასანის მოთხრობები, თემურაზ 1-ლის „ლეილ მეჯნუნიანი", ლაზარილიო ტორმესელი, [illegible] დამსახურებული პროფესორის ივ. ჯავახიშვილის „საქ. ეკონომიური ისტორია" მე-2-ე ტომი. თანამედროვე მწერლობიდან ნ. ლორთქიფანიძის თხზულებათა სრული კრებულის 1 ტომი. — (სულ იქნება 4 ტომად) ს. კლდიაშვილის მოთხრობები, დ. შენგელაიას თხზულებათა 1 ტომი, ლ. ქიაჩელის „ტარიელ გოლუა", პ. ჩხიკვაძის ტრილოგიის პირველი წიგნი—„ნაბ ჯები" დ. სულიაშვილის რომანი „კედელი", ს. თალაკვაძის რომანი „გადასახლებული", ი. ლისაშვილის რომანი „ვარდნილი", ი. ვაკელის ლექსები, ს. ეულის ლექსები, ნ. ზომლეთელის მოთხრობები, ტ. ტაბიძის თარგმანები, ფრ. ნაროუშვილის ლექსები, ზობოხიძის ლექსები, ს. მგელაძის მოთხრობები, შატბერაშვილის ლექსები და მთელი რიგი სხვა მწერლებისა.

1934 წლის გეგმით განზრახულია დაიბეჭდოს დაახლოვებით ხუთი მილიონი ანაბეჭდი ფურცელი, რომელშიაც უპირატესი ყურადღება ექცევა ჩვენი კლასიკოსების გამოცემას. ამასთანავე დიდი ადგილი დაეთმობა უცხოეთის ლიტერატურის საუკეთესო ნიმუშების თარგმნას, აგრეთვე თანამედროვე ქართველ საბჭოთა მწერლობის გამოცემას და სხვა.

გამომცემლობის მუშაობას ძალიან აფერხებს ის გარემოება, რომ მას არ გააჩნია საკუთარი პოლიგრაფიული ბაზა და უხდება სხვადასხვა სტამბაში თავის დაკვეთების მიცემა, რომლებიც ხშირად გადატვირთული არიან.

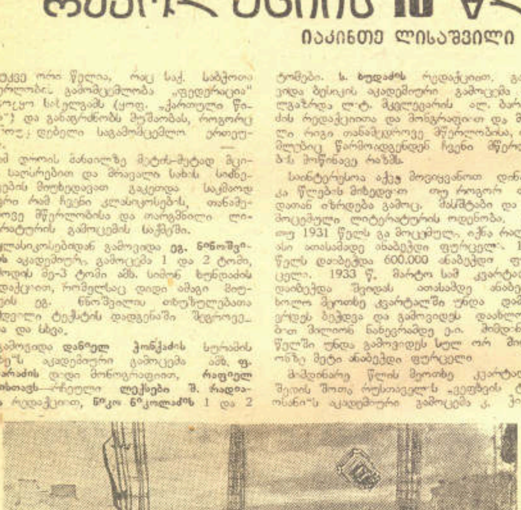

საქ. პოლიგრაფტრესტის სახლის მშენებლობა.

ტფილისის ყველა პოლიგრაფიული წარმოება მოთავსებული იქნება ხუთსართულიან რკინა-ბეტონის შენობაში. დეკემბერში დამთავრდება პირველი წინა კორპუსის მშენებლობა. პოლიგრაფტრესტის სახლის დადგმულობის მონტაჟი დამთავრებული იქნება 1934 წ. ბოლოს. სურათზე—მეარმატურეების ტონისიძის ბრიგადა, რომელმაც ოქტომბრის გეგმა შეასრულა 113,4 პროცენტით, აწარმოებს არმატურის შეკვრას.

ქრონიკა

ამბოხება კუნძულ კუბაზე—გავანი.

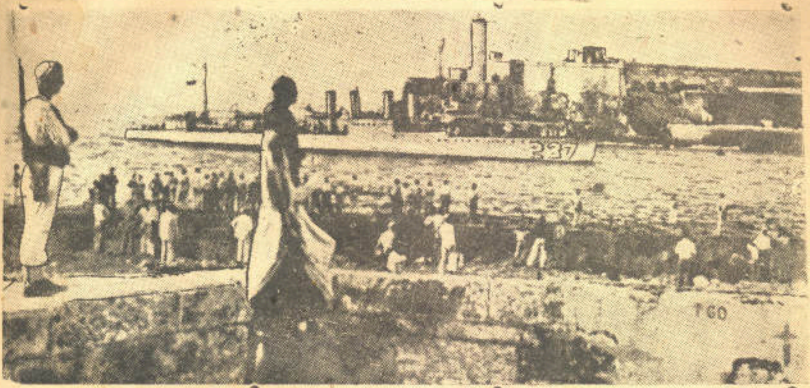

ჩ. ა. შ. შ. მიერ გავანის ნავთსადგურში გაგზავნილი გამანადგურებელი „მაკ-ფარლენდ". გამანადგურებელი შევიდა ნავთსადგურში ამერიკელი მოქალაქეთა და მათი საკუთრების „დასაცავად". ასე თვალთმაქცობს ამერიკის ბურჟუაზია აჯანყებულების წინაშე და იყენებს ტექნიკის უკანასკნელ მიღწევებს მათ „დასაშოშმინებლად". სურათზე—გამანადგურებელი „მაკ-ფარლენდ" გავანის ნავთსადგურში.

ორი შედეგი.

ჩ. ა. შ. შ., ინგლისმა, გერმანიამ, [illegible] გეთმა და ბელგიამ, რომლებიც აწარმოებენ მსოფლიო თუჯის პროდუქციის 75 პროც., ამჟამად ჩააქრეს 1928 წ. მომქმედი ბრძმედების ნახევარი. გარდა ამისა კრიზისის წლების განმავლობაში ჩ. ა. შ. შ. ჩაქრობილი და დანგრეულია—60-ზე ბრძმედი, ინგლისში—59, გერმანიაში—28. ამჟამად ამერიკაში მოქმედობს 108 ბრძმედი.

ფოტომონტაჟი: კლინჩის.

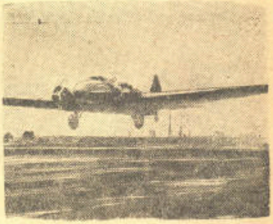

ჩოდილოუგი—ამ. შ. შ. გამოუშვეს მთლიანი ლითონისაგან დამზადებული ახალი ტიპის თვითმფრინავი, რომელსაც აქვს საათში 180 მილ. სისწრაფე. სურათზე—ახალი თვითმფრინავი საგამოცდო გაფრენის წინ.

მერძევეთა გაფიცვა.

ნიუ-იორკის შტატის [illegible] ფერმერების გაფიცვა, რომლებმაც პიკეტები დააყენეს რძის გატანის წინააღმდეგ. გაფიცვა

ფასი 40 კაპ.

გაზ. „კომუნისტი"-ს სტამბა, კამოს ქ. 68. მთავლიტი 1985 შეკვეთა 3401 ტირაჟი 3000